

qui laesus fuerit; modo id faciat ob finem caritatis, non animo ultionis. 269

Regula 9. Ira per zelum si sit immoderata, peccatum est. 270

Regula 10. Multo melius est, nec iuste cuiquam irasci, quam in alicuius odium irae occulta facilitate delabi. ib.

Regula 11. Quamvis Ira in quolibet Christiano peccatum sit, gravius tamen in Sacerdotibus peccatum est. ib.

Regula 12. Praelati Disciplinam lenitate, & clementia temperare semper debent, ne in punitione culparum irasceant, vel dominentur. 271

Art. III. De Ira Filiabus. ib.

Art. IV. Regulae Morum circa filias Irae. ib.

Regula 1. Timor mentis lethale peccatum est cum homo iratus gravem, injustamque vindictam proximo, a quo laesus est, inferre meditatur. ib.

Regula 2. Explicans quibus casibus Indignatio sit lethale peccatum. ib.

Regula 3. Clamor ex Ira procedens lethale peccatum est, si appetitum deliberatum mortis, aut gravis alicuius damni proximi inferendi exprimat, alias veniale duntaxat peccatum est. 272

Regula 4. Contumelia, vel convitium lethale peccatum est si animo dedecorandi proximum, & honorem illius violandi proferatur: aut tam grave sit, quod temere proferri convitium, ut personarum conditione, circumstantiisque spectatis, ejus honorem plurimum laedit, quamvis eo sine verbum injuriosum non proferatur. ib.

Regula 5. Si absque animo laedendi, ex levitate, aut joci gratia, vel caulis correptionis, verba convitii, aut contumelias dicantur, & secundum se, aut spectata qualitate personarum, & circumstantiis, levia sint, vel cessant, vel ex pleni deliberatione prolata non sint, sed ex subreptione, venialia duntaxat, & quandoque nulla peccata sunt. ib.

Regula 6. Quamvis inter convitium, contumeliam, & imperium discrimen Theologi statuunt, promiscue tamen apud vulgus usurpatur. ib.

Regula 7. Contumeliosus ad restitutionem honoris, quo meliori, & convenientiori modo fieri potest, tenetur. ibidem.

Regula 8. Illatas contumelias quandoque repellere homo potest, & debet veris, iustisque verbis, aut scriptis, vel etiam actione injuriarum, si necesse sit, sed tamen animo paratus quisque debet esse ad contumelias patienter ferendas, si propria, & aliorum saluti expedire conspexerit. 273

Regula 9. Audaciam convitiantis contumeliose, debet, qui laesus est, moderate reprimere, scilicet, propter officium caritatis, non propter cupiditatem privati honoris. ibidem.

Regula 10. Contumelias contumeliosis, convicia convitiis repellere nunquam licet: unde non excusatur a peccato mortali, qui verbis contumeliosis laesit alterum, nisi ab ipso fuerit provocatus. ib.

Regula 11. Eo animo tacere, ut convitiator, vel contumeliosus magis fredeat, insensue discerpatur, peccatum est. ibidem.

Regula 12. Rixae in eo, qui alterum invadit injuste, lethale peccatum est. 274

Regula 13. Qui se moderate defendit, in rixam proprie non incurrit, nec peccat. ib.

Regula 14. Qui moderatam defensionem tantisper excedit, vel cum levi motu odii, vel vindictae repellit aggressorem, venialis peccati reus est. ib.

Regula 15. Qui obfirmato animo in impugnantem insurgit, ipsumque occidere, vel graviter laedere nititur, peccatum lethale committit. ib.

Regula 16. Ministri Principis, aut Judicis, qui alios invadunt publica potestate, non rixantur, neque peccant, sed lethalis peccati rei sunt, qui illis obstitunt, & ab illis vi illata se defendunt. ib.

Art. v. De remediis adversus Iram. ib.

Cap. XII. De Acedia. 276

Art. I. Quid sit, & quam grave peccatum. ib.

Art. II. De filiabus Acediae. 277

Art. III. Regulae Morum circa Acediam, & filias ejus. ibidem.

Regula 1. Lethalis Acediae reus est, quisquis spiritualia, divinaeque bona plena deliberatione fastidit, & averfatur. ibidem.

Regula 2. Tristitia de spirituali bono, quod in actibus virtutum singularum occurrit, non est Acedia proprie dicta, sed perinet ad vitia illis virtutibus opposita. ibidem.

Regula 3. Fastidium spiritualis boni, quatenus laboriosum est, aut molestum corpori, non est Acedia proprie dicta, sed carnalium vitiorum comes est, Christianaeque Temperantiae, & Mortificationis adversarius. ib.

Regula 4. Negligentia propriae salutis, mediocriusque ad eam a Deo, & Domino nostro Jesu Christo institutorum, vel Divinorum Mandatorum, aut officiorum cuiusque propriorum, & necessariorum, secundum statum

ad quem a Deo vocatus est, lethale Acediae peccatum est. ibidem.

Regula 5. Acediae rei sunt, qui jugiter non vigilant, ne vitiorum sentes, & mala gramina in corde suo pullulent, & qui orta evellere studiis ferventibus non conantur. 278

Regula 6. Acediae rei sunt, quicumque in Christiana, & sui status perfectione proficere pro virili non conantur. ibidem.

Regula 7. Lethalis Acediae rei sunt, quicumque conversionem suam, & penitentiam discurant, ac procrastinant. ib.

Regula 8. Acediae rei sunt, qui ex torpore, & foeditate ad Sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum raro admodum accedunt, maxime vero, qui semel tantum in anno, solo peccatorum Ecclesiasticarum, & infamiae timore compulsi. 279

Regula 9. Acediae rei sunt, qui ad Orationem, Officium Divinum, & spiritualia Exercitia, ad quae tenentur ex officio segetes sunt, & tepidi. ib.

Regula 10. Acediae rei sunt, quicumque tempus ad salutem suae negotium peragendum a Deo sibi concessum, in otio, ludis, inanibus colloquiis, ambulacionibus, & visitacionibus minime necessariis, ac facili voluptatibus conterunt. 280

Regula 11. Malicia ex Acedia profecta, quatenus pietatis, & ad eam pertinencia, atque hominum, qui ipsam profitentur, impugatio est, lethale peccatum est. 280

Regula 12. Rancor ex Acedia profectus, quo scilicet homines superiores ipsos corrigentibus indignatur, ipsoque propterea odio prosequuntur, quod illis ad meliora compellant, lethale peccatum est. ib.

Regula 13. Pusillanimitas lethale peccatum est, cum aliquis magnis, & arduis operibus ad salutem necessariam se subdat, aut Officia, & munia sibi Superioris praecipito imposta pertinaciter respuit ex animi pravitate. ibidem.

Regula 14. Desperatio lethale peccatum est. 281

Regula 15. Torpor circa praecipua lethale peccatum est, quatenus deliberatam illorum transgressionem importat, ad lethale peccatum disponit, quatenus facit, ut perfunctorie duntaxat implentur. ib.

Regula 16. Ad torporum pertinet immoderato somni, quo lethale peccatum est, si causa sit cur Praeceptum omittatur, alias veniale duntaxat. ibidem.

Regula 17. Evagatio mentis circa illicita, lethale peccatum est, cum mens, & affectus in ea, quae lethalia peccata sunt, aut proxime lethalis peccati occasiones, tendit, vel in eis delectatur, alias peccatum est veniale. ib.

Regula 18. Otium iners, ac desidiosum proxima est peccati lethalis occasio. 282

Art. IV. De remediis adversus Acediam. ib.

TRACTATUS DE VIRTUTIBUS.

Caput I. De Virtutibus in genere. 280

Art. I. Quid sit Virtus. 280

Art. II. Quotuplex sit Virtus. 282

Caput II. De Virtutibus Cardinalibus. 284

Art. I. Quo Virtutum istarum Natura explicatur. 284

Art. II. De Prudentia, ejusque Partibus, & Officiis. 285

§. I. Partes subiectae, sive species prudentiae. 285

§. II. Prudentiae Officia. 286

§. III. Partes integrantes prudentiae. 286

§. IV. In quibus vera prudentia. 287

§. V. Vitia prudentiae opposita. 287

Art. III. De Justitia, ejusque partibus, & Officiis. 288

§. I. Justitiae, jurisque partitio. 288

§. II. Vitia Justitiae opposita. 289

§. III. Justitiae partes integrantes. 289

§. IV. Virtutes cognatae Justitiae. 289

Art. IV. De Fortitudine, ejusque Officiis, & Partibus. 292

§. I. Fortitudinis partitio. 292

§. II. Fortitudinis Officia. 293

§. III. Virtutes adjunctae Fortitudini. 293

Art. V. De Temperantia, ejusque partibus. 294

§. I. Temperantiae Officia. 294

§. II. Temperantiae Partes velut integrantes. 296

§. III. Virtutes Temperantiae subiectae. 296

§. IV. Virtutes adjunctae Temperantiae. 296

LIBER IV.

DE DECALOGO.

Caput I. De Lege generatim spectata. 299

Art. I. De Natura Legis. ib.

Art. II. De Divisione Legis. ib.

§. I. De Lege Aeterna. 300

§. II. De Lege Naturae. 300

§. III. De Lege Dei scripto tradita. ib.

§. IV. Novae Legis a Veteri discrimen. 302

§. V. De Lege humana. 303

Art. III. Regulae Praecepti spectantes circa Legum obligationem, & observantiam. 304

Regula 1. Leges humanae cum Ecclesiasticae, tum Civiles, & Politicae conscientiam ligant, adeo ut violari non possint in re gravi absque mortali peccato. ib.

Regula 2. Violatio Legis humanae, sive Ecclesiasticae, sive Civiles, ex contemptu etiam in materia levi, mortale peccatum est. ibidem.

Regula 3. Violatio Legis humanae cum gravi scandalo, etiam res sit secundum se levis, mortale peccatum est. ib.

Regula 4. Homo Legislator in materia levi sub mortali peccato obligare non potest. ib.

Regula 5. Quoties Lex humana praecipit aliquid, vel prohibet sub gravi poena, recte colligitur levis momenti rem non esse, quae praecipitur, vel prohibetur. ib.

Regula 6. Lex obligat sub mortali peccato, quoties praecipiendo, aut prohibendo verba usurpat in materia gravi. ib.

Regula 7. & 8. 305

Regula 9. Legem poenalem nusquam absque peccato violari prohibitus est. ib.

Regula 10. & 11. ib.

Regula 12. Poenam subire tenetur Reus, lata sententia. ibidem.

Regula 13. In poenam Lege latam incurrit ante sententiam iudicis, si in mera privatione consistat. ib.

Regula 14. Leges humanae cum Ecclesiasticae, tum Civiles non obligant ut plurimum cum vitae, aut incommodi gravissimi periculo. ib.

Regula 15. Leges humanae cum Ecclesiasticae, tum Civiles, interdum obligant cum vitae periculo. 306

Regula 16. Lex humana cum vitae periculo obligat, quoties ejus violatio vergit in contemptum Fidei, Religionis, aut Ecclesiasticae potestatis, aut etiam in contemptum, injuriamque Regiae Majestatis. ib.

Regula 17. Leges humanae divinae legi contrarias observare non licet. ib.

Regula 18. Leges edictae injustae non obligant in foro conscientiae, nisi propter vitandum scandalum, vel publicae pacis perturbationem. ib.

Regula 19. Lex in presumptione fundata conscientiam non ligat, quando praesumptio est falsa. ib.

Regula 20. Legibus, quae de Fide, Sacramentis, causisque mere spiritualibus, & Ecclesiasticis Princeps Laicus condedit, Clerici nullatenus obligantur: quemadmodum nec Legibus, quae ferret Praelatus Ecclesiasticus temporalem Principatum, ac ditionem non habens, de causis Civilibus, & mere temporalibus, Laici parere tenentur. ib.

Regula 21. Legibus Civilibus parere tenentur Clerici, filii Ecclesiarum, & Personarum Ecclesiasticarum Immunitate. 307

Regula 22. Supremi Principes, & Legislatores suis ipsius Legibus quibusdam obligantur, quamvis a nemine coerceri possint ob eorum neglectam observantiam. ib.

Regula 23. Principes, & Legislator quilibet est supra Legem, in quantum mutare illam potest, si expediat, & in ea pro loco, & tempore dispensare. ib.

Regula 24. Peregrini, & advenae Leges, & Consuetudines locorum, ad quae veniunt, vel in quibus diversantur, ex officio conscientiae sequi debent. ibidem.

Regula 25. Lex humana sive Ecclesiastica, sive Civilis obligare non videtur, nisi sollemniter promulgata fuerit in Provinciis. ib.

Regula 26. Quamvis Leges humanae, tam Civiles, quam Ecclesiasticae ab acceptance subditorum obligandi vim non habeant: non obligant tamen, cum moribus utentium receptae non sunt, & firmatae. 308

Regula 27. Leges Civiles, quae Sacri. Canonibus sunt adversae, nullius sunt roboris, in iis causis, quae Ecclesiarum Ordinationes, Ecclesiasticamque Disciplinam spectant. ibidem.

Regula 28. ibidem.

Regula 29. Lex humana mutari non debet, nisi propter evidentem necessitatem, aut maximam Ecclesiae, vel Reipublicae, sive societatis, cuius in bonum lata est, utilitatem. ibidem.

Regula 30. Nulla consuetudo vim Legis obtinere potest contra Legem divinam, & naturalem. 309

Regula 31. Consuetudo non abrogat Legem positivam, sive Ecclesiasticam, sive Civilem, nisi sit legitima, & praescripta. ibidem.

Regula 32. Ecclesiae universae consuetudo omnibus & singulis Christianis pro lege habenda, & religiose servanda est. 310

Regula 33. Ecclesiae cujusque particularis consuetudo ab iis servanda est, qui in ea morantur, vel ad eam veniunt. ibidem.

Regula 34. Consuetudines fidei, aut bonis moribus minime contrariae, non facile mutandae sunt, ubi radices egerunt. ibidem.

Regula 35. Consuetudines ad vitam meliorem exhortationem conducentes probandae, atque spectandae sunt, nisi amplius detrimentum inde metuantur. ib.

Regula 36. Constitutiones Pontificiae, ceteraeque Leges, futuris dant formam negotiis, non ad praeterita facta trahuntur, nisi nominatim in eis de praeteritis caveatur. ibidem.

Regula 38. Omnium Summorum Pontificum Rescripta vim Constitutionis non habent: omnibus tamen parentum est, nisi essent evidenter contra jus, aut ratio humiliter exponenda, cur executioni mandari non possint. ib.

Regula 39. Rescripto Pontificio tuta conscientia uti non potest, qui per suggestionem falsam, aut suppressionem veri illud impetravit, sive sciens, sive ignorans, modo tamen ea ignorantia fuerit, qua non interveniente datum non fuisset. 311

Regula 40. Graviter peccat Superior, qui Dispensationem concedit, seu licentiam, ut praecipuum Legis non servetur, absque iusta causa. ib.

Regula 41. Regulares Observantiae Superiorum fidei, non voluntati commissa sunt, unde nec in iis possunt dispensare, nisi com necessitas, vel caritas exegerit. ibidem.

Regula 42. Privilegium reale, & corporale perpetuum est, non personale. ib.

Regula 43. Privilegium multis modis irritum, aut caducum est. ibidem.

Regula 44. 45. 46. 47. 312

Regula 48. 49. 50. & 51. ibidem.

Regula 52. Privilegium a Sede Apostolica concessum Episcopali Juri non derogat, nisi in ipsis Privilegii litteris exprimat. ibidem.

Regula 53. Privilegium a Sede Apostolica concessum quibuscunque singularibus personis, ut excommunicari, vel interdicti non possint, ad Ordinariorum sententias non extenditur, nisi tale Privilegium concessum sit Regibus, Reginis, vel ipsorum filius, vel Religiosis Ordinis, aut locis. ibidem.

Caput II. De Praeceptis Decalogi generatim spectatis. ib.

Artic. I. Omnia Legis Naturae praeccepta Decalogo continentur. ibidem.

Artic. II. Lege Decalogi Christiani tenentur. ib.

Artic. III. Legis Decalogi observantiam suadet auctoritas Dei, Christianique jubentis. ibidem.

Artic. IV. Observantiam Decalogi suadet facilitas adimplendi Mandata Dei. 314

Artic. V. Observantia Decalogi suadet fructus, qui ex illa derivantur, & merces a Deo promissa. ibidem.

Artic. VI. In duobus Praeceptis Caritatis cetera continentur. 315

Artic. VII. Divina Mandata ex dilectione Dei fieri debent. ibidem.

Artic. VIII. De Ordine Praeceptorum Decalogi. 316

Caput III. De primo Decalogo Praecepto. ibidem.

Artic. I. Explicantur haec verba, *Non habebis Deos alienos coram me.* ibidem.

§. I. Deus colitur Fide, Spe, Caritate. ibidem.

§. II. Religio circa cultum Deo debitum versatur. 317

§. III. Qui sunt actus interni Religionis. ibidem.

§. IV. Qui actus externi Religionis. ib.

§. V. Quid sit adoratio: & quot cultum religionis species. ibidem.

§. VI. Adoratio duplex, interior, & exterior. ibidem.

§. VII. De Sacrificio. ibidem.

§. VIII. De Voto. ibidem.

§. IX. Explicatur pars altera Praecepti, *Non habebis Deos alienos coram me.* 319

Artic. II. Cultus Sanctorum primo Decalogo Praecepto non repugnat. 320

Artic. III. Sacrorum Reliquiarum honor primo Decalogi Praecepto non repugnat. ib.

Artic. IV. Sanctorum invocatio primo Decalogi Praecepto non prohibetur. 321

Artic. V. Primi Praecepti pars tertia explicatur: *Non facies tibi sculptile, &c.* 322

Art. VI. Usus, & Veneratio Sacrorum Imaginum hoc Praecepto non prohibentur. ib.

Art. VII. Regula Praecepti spectantes circa Sanctorum invocationem, sacrorum Reliquiarum honorem, & Imaginum Venerationem. 323

Regula 1. & 2. ib.

Regula 3. & 4. 324
Regula 5. Christiana plebs monenda est a Pastoribus, ut ad Deum in sanctis suis laudandum, non ob Miracula precipue, Sanctorum Memoriam frequentet. ib.
Regula 6. Nemini licet illo in loco, vel Ecclesia (etiam quomodolibet exempta,) ullam insolitam ponere, aut ponendam curare Imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit. ib.
Regula 7. Sacrosanctam Trinitatem aliquibus figuris adumbrare licet, cavendum tamen, ne Pater Aeternus sic humana specie sculptur, ut rudi populo errandi denar occasio, existimandique Deum corporea forma circumscriptum esse. 325
 Art. VIII. *Regula Praxim spectantes circa Fidem.* ib.
Regula 1. Ad Fidem necessaria est pia motio voluntatis. ibidem.
Regula 2. Non solum imprudenter, sed infideliter assensus supernaturalis repudiatur: & huiusmodi repudium lethale peccatum est. ib.
Regula 3. Assensus Fidei supernaturalis, & utilis ad salutem non stat cum noticia solum probabilis revelationis, aut cum formidine, ne sic locutus Deus. 326
Regula 4. Non solum Fides unius Dei, sed etiam explicita Remuneratoris, necessaria est necessitate medii ad justificationem & salutem. ib.
Regula 5. Fides explicita Incarnationis Domini nostri Jesu Christi sub Lege Gratiae necessaria est ad salutem omnium, & singulis hominibus, cum necessitate praecipui, cum necessitate medii. 327
Regula 6. Fides explicita, & distincta Trinitatis omnibus, & singulis hominibus omnino necessaria est ad justificationem, & salutem. ib.
Regula 7. Omnes, & singuli Christiani tenentur omnes, & singulos Articulos Symboli Apostolorum, saltem quoad substantiam, explicito credere. ib.
Regula 8. Ea Mytheria, & Dogmata explicito credenda sunt, quae solemniter in Ecclesia celebrantur, & proponuntur. ib.
Regula 9. Actus Fidei, Spei, & Caritatis tenetur homo elicere ex vi praecipuorum ad eas virtutes pertinentium, idque non semel tantum in vita, sed saepius. 328
Regula 10. Actum fidei tenetur elicere homo quoties ad justificationem disponere se debet, sive per Baptisum, sive per Poenitentiam consequendam: sive extra haec Sacramenta, si periculum urgeat, nec est suscipere possit: Idemque dicendum de Actibus Spei, & Amoris Divini. ib.
Regula 11. Actum fidei elicere tenetur, quoties Corpus Christi in Eucharistiae Sacramento sumimus. ib.
Regula 12. Actum fidei homo tenetur elicere, quoties tentationes patitur contra Fidem, aut dabitur aliquibus fides ejus infirma pulsatur. ib.
Regula 13. In reliquis etiam gravibus tentationibus actus fidei est elicendus, ut daemone superemus. ib.
Regula 14. Actum fidei elicere tenetur homo, cum in mortis periculo versatur. ib.
Regula 15. Christianus quilibet a potestate publica interrogatus, fidem profiteri tenetur: nec sola negatio, sed & dissimulatio, & silentium eo in casu lethale peccatum est. 329
Regula 16. ib.
Regula 17. Falsam Religionem simulare, lethale peccatum est. ib.
Regula 18. Christianis apud Infideles degentibus uti licet rebus, vestibus, & signis Nationis propriis, non falsae Religionis. ib.
Regula 19. Infidelitas gravissimum est omnium peccatorum. ibidem.
Regula 20. Infidelitas deliberata, cujuscunque sit generis, lethale peccatum est: sed primi motus Infidelitatis venialis dantaxat peccata sunt. ib.
Regula 21. Lethalis peccati reus est, qui cum Infidelibus de Fide disputat tanquam habitans. ib.
Regula 22. Simplicitas, & infirmitas in Fide familiaritas cum Infidelibus, & communicio etiam civilis absque necessitate, prohibenda est: cumque vitare tenetur, si periculum subversionis illorum fidei imminet, alioqui mortale peccatum committunt, quoties in hoc periculum se conjiciant. ib.
Regula 23. Nemo Haereticus est, nisi Christi fide suscepta sit in errore fidei eidem manifeste repugante pertinax. ib.
Regula 24. Ritus Haereticorum a Principibus Catholicis tollerari non possunt absque lethali peccato, cum ipsos prohibere, & extirpare possunt sine periculo gravioris calupniam mali. ib.
Regula 25. Qui Libros Haereticorum de Religione tractantes, atque haeretica dogmata continentes, & propugnantes legunt absque licentia Auctoritatis Sedis Apostolicae concessa, in lethale peccatum, & excommunicationem incurant. 331
 Art. IX. *Regula Praxim spectantes circa Spem.* ib.
Regula 1. Actum spei tenetur elicere Christianus homo, &

saepius in vita, & in mortis discrimine. ib.
Regula 2. Contra Spei praecipuum lethalter peccat, qui scelerum suorum malitudine, ac gravitate territi, veniam a Deo obtinere desperant. ib.
Regula 3. Contra Spei praecipuum lethalter peccat, qui pravaram cupiditatem suam vehementer considerantes, saamque ad bene agendum imbecillitate, superare eam per Dei gratiam desperant, interimque se ad omne scelus projiciunt. 332
Regula 4. Contra spei praecipuum lethalter peccat, qui spectata magnitudine caelestis gloriae, & conditionis humanae, vilitate adeo degenerant, & pusilli sunt animi, ut ad aeternam gloriam aspirare non audeant. ib.
Regula 5. Contra Spei praecipuum peccat, qui ad orandum sunt pigriores, saepeque abiciunt, quod in longum distari videntur id, quod obtinere sperant. ib.
Regula 6. Contra Spei praecipuum lethalter peccat, qui in carne, & homine magis, quam in Dei auxilio consistunt. ib.
Regula 7. Desperatio omnium peccatorum periculosissima est. ib.
Regula 8. Contra Spei Christianae praecipuum lethalter peccat, qui confidunt se permanentes in peccato misericordiam consecuturos, aut si vitam quandoque in melius mutare proponant, ad nihilominus ita in dies differunt, ac si de dono Poenitentiae accipiendum certi essent. 333
 Art. X. *Regula De Dilectione Dei.* ib.
Regula 1. Praecipuum Amoris Dei speciale est, non generale, cui per aliorum praecipuorum adimpletionem satisfiat: adeoque non effectivus dantaxat, sed affectivus Amoris Dei praecipitur hominibus. ib.
Regula 2. Sine Actu Amoris Dei non perficitur Mandatum, quo Deus super omnia diligere jubetur. 335
Regula 3. In rigore praecipuum est hominibus, ut Deum vero, & interiori affectu diligant, adeo ut ad salutem pervenire non possit, qui nullam divini Amoris actum exercuerit. ib.
Regula 4. Divini Amoris actum non semel tantum in vita, neque tunc solum cum debet justificari, sed saepius, immo quam frequentissime potest, homo exercere tenetur. 336
Regula 5. Deum non amat, sed primam, maximamque Mandatum violat, qui alia re sui vale preter Deum. 337
Regula 6. Error est, & illatio pessima demonis, perfissimum habere, quod Amor Dei perfissimus, & Vitae Uaivivae proprius, curare non debet observantiam Mandatorum Dei & Ecclesiae, & quod a ceterarum virtutum operibus cessare debeat, qui Deum amat. 338
 Art. XI. *Regula De Dilectione proximi.* 339
Regula 1. Proximum diligere tenetur sicut nos ipsos, & amore quidem affectivo, & interiori, adeo ut per solus actus externos hanc praecipuum minime satisfiat. ib.
Regula 2. Praecipuum de dilectione proximi non implet, nisi qui proximum ad Deum adducere conatur ipseque aeterna bona procurare nititur, & quaecunque auxilia ei prestare potest, ut facilius ad Deum perveniat. ib.
Regula 3. Officium dilectionis erga proximum est, illius onera portare. 341
Regula 4. Lethalter peccat contra dilectionem proximi, qui de vita alicujus tristatur, & de morte illius naturalis gaudet, aut illam desiderat inefficaci licet affectu, quamvis non ex displicentia personae, sed propter aliquid temporale emolumentum. ib.
Regula 5. Ordo in caritate servandus est. ib.
Regula 6. Non pervertitur ordo caritatis, cum circa res proximi magis occupamur, quam circa Deum, resque Dei, modo dilectioni Dei hominis dilectio non praepariatur. 342
Regula 7. Unusquisque tenetur proximo suo spiritualium necessitatem extremam patienti subvenire, etiam cum certo mortis periculo, si spes assurgat, quod juvari possit. ibidem.
Regula 8. Episcopi, & Pastores tenentur cum vitae periculo suis ovis succurrere gravem necessitatem spiritualium patientibus. ib.
Regula 9. Contra praecipuum de proximi dilectione lethalter peccat, qui inimicos odio habent. ib.
Regula 10. Speciali dilectione erga inimicos affici extra necessitatis articulum, minime necesse est, sed solum in animi preparatione. 343
Regula 11. Ad exhibenda inimicis signa, & officia dilectionis, quae proximi in communi exhibentur, necessario tenetur: alioqui caritatis praecipuum violamus, & lethalter peccamus. 344
Regula 12. Beneficia, vel signa dilectionis, quae amicis specialiter exhibemus, inimicis exhibere non tenentur, nisi secundum parationem animi. ib.
Regula 13. Specialia beneficia, vel signa dilectionis exhibenda sunt inimicis in articulo necessitatis. ib.
Regula 14. Salutationem, colloquium, speciales orationes inimicis exhibere tenentur, cum id necessarium ad evitandum odium, in quod sumus, propensi: vel ad salutem

dalum avertendam, vel ad reconciliandum inimicum, ipsudalium ad caritatem, & ad Deum reducendum. 344
Regula 15. Lethalis peccati reus est, qui grave malum operat, vel iniuriat inimico, aut de illius adversitate gaudet. ib.
Regula 16. Inimicos a communibus orationibus nostris, quas pro aliis fundimus, excludere, aut contra illos Deum orare, lethale peccatum est. ib.
Regula 17. Inimico etiam in odio pertinaci tenetur injuriam dimittere in praeparatione animi, idest in benevolentiam, & vindictae appetitum deponere: alioqui lethalis peccati reus est. 345
Regula 18. Inimico veniam petenti non solum tenetur offensam remittere, sed etiam aliqua benevolentiam, seu reconciliandis signa exhibere: & quidomittit, lethalis peccati reus est. ib.
Regula 19. Actionem juridicam inimico veniam petenti remittere, sive satisfactionem pro injuria, vel damno condonare, Christianus non tenetur, &c. 346
Regula 20. Paratus esse debet Christianus ad Misericordiam in omnes homines exercendam. ibidem.
Regula 21. In magis conjunctis prius, & uberius exercenda est beneficentia, ceteris paribus. ibidem.
Regula 22. Lethalter peccat contra praecipuum caritatis, qui pauperibus extremam, vel gravem, immo & communem necessitatem patientibus, elemosynam, prout potest, non erogat, his saltem ex superfluo, illis etiam ex necessario sui status. 347
Regula 23. Non modo Christi praecipuum, sed spirituales fructus ex elemosyna provenientes, ad illam erogandam Christianum hominem incitare debent. ibidem.
Regula 24. Pauperibus omnibus etiam improbis, eroganda est elemosyna, ita tamen, ut eorum non foveatur improbitas. 348
Regula 25. Validis Mendacibus, ignavis, otiosis, qui laborare nolunt, cum possint, elemosyna non est ita facile, & copiose eroganda. ibidem.
Regula 26. Severiori examine pauperes non sunt discutendi, nec curiosius inquirendum, an pauperem simulent, Modus tamen servandus est, ne profundatur in indignos, & minus indigentes, quod dignioribus, & magis indigentibus debeatur. ibidem.
Regula 27. Non obvis tantum pauperibus eroganda est elemosyna, sed pauperes querendi, & illis maxime subveniendum, qui praeter veritatem petere non audent. 349
Regula 28. Elemosyna Christiana liberalis, & copiosa debet, juxta facultatem uniuscujusque rationem. ibidem.
Regula 29. Elemosyna Christiana prompta esse debet. 350
Regula 30. Elemosyna Christiana cum hilaritate fieri debet. ibidem.
Regula 31. Elemosyna Christiana humilis esse debet. 351
Regula 32. Elemosyna Christiana iusta sit necesse est, ex bonis, scilicet, propriis, non ex alienis, & male partis. ibidem.
Regula 33. Quicumque sub alterius potestate constitutus est, de his, quorum dominum non habet, elemosynam erogare non potest, nisi cum ejus licentia, cujus subest potestatis. 352
Regula 34. Monachus cui dispensatio, vel administratio bonorum Monasterii non est concessa, elemosynas, sine licentia Superioris, vel expressa, vel probabiliter praesumpta, facere non potest, nisi in articulo extremam necessitatis. ibidem.
Regula 35. Uxor ex bonis mariti, vel ex bonis communibus, quorum administratio ad ipsam pertinet, elemosynas erogare absque ipsius consensu non potest, nisi forte modicas, quae ab ejusdem conditionis mulieribus fieri consueverunt, aut in extrema necessitatis articulo. ibidem.
Regula 36. Fili-familias elemosynam erogare non possunt absque consensu patris, nisi ex iis, quorum dispensatio ipsi a patre commissa est, aut ex peculio castrensi, aut quasi castrensi. ibidem.
Regula 37. Famuli, & ancillae ex rebus dominorum suorum elemosynam dare possunt absque eorum consensu, nisi forte fragmenta quaedam panis, aut quid simile. 353
Regula 38. Elemosynam propria manu pauperibus erogare, majoris est meriti. ibidem.
Regula 39. Mortaliter peccat contra praecipuum de dilectione proximi, qui proximum lethalter peccantem non corripit, cum potest, & debet, speique probabilis assurgat emendationis. ibidem.
Regula 40. Non solum Praelatos, sed omnes, & singulos Christianos obligat praecipuum de correptione fraterna. ibidem.
Regula 41. Praecipuum de Correptione fraterna Praelatos gravius obstringit respectu subditorum. 354
Regula 42. Correptionem fratrem Praelatis etiam sui subditi debent, servata debita reverentia, & mansuetudine. ibidem.
Regula 43. Ubi periculum fidei immineret, praelati a subditis etiam publice arguendi essent. ibidem.
 Nat. Alex. Theol. Tom. II.

Regula 44. Peccator fraternali Correptionis officium impediens alteri, non peccat: Praecedente tamen peccato suo emendationi proximi impediendum affert. ibidem.
Regula 45. Omisio correptionis fraternali peccatum est, si quis illam omittit ex metu, vel cupiditate, cum ad illam tenetur ex officio, aut extrema necessitate proximi postulat tam salubre remedium. ibidem.
Regula 46. Omisio correptionis fraternali peccatum est, cum timor, & cupiditas tardiores faciunt hominem ad corripienda delicta fratris. 355
Regula 47. Nemo tenetur peccatores querere, quos corripiat, aut in aliorum vitam inquirere. Superiores tamen piat, aut in aliorum vitam subditorum, & indigentius scrutari tenentur vitam subditorum, & inquirere, si quid in ea correptione dignum est. ibidem.
Regula 48. Cum de nullius emendatione desperandum sit, quoad in mortali vita constitutus est, nemini quandoquidem obdurato negandum est fraternali correptionis officium. ibidem.
Regula 49. Omittenda est fraternali correptio, si probabile sit illi, qui corripitur, nihil profuturam, immo illius occasione in nova crimina ruiturum. ibidem.
Regula 50. Omittenda non est correptio judicialis, seu quae vim habet cogendi, & pertinet ad Praelatos, est probabile sit non profuturam ei qui corripitur. ibidem.
Regula 51. Quamvis probabile sit correptionem non statim profuturam, sed odiosam, & ingratam fore, si tamen aliquando utilem fore spes sit, nequaquam omittenda est. 356
Regula 52. Cum peccatum occultum, & soli peccanti, ac ei, in quem peccatur, notium est, secreta admonitio denuntiationi praemitti necessario debet. ibidem.
Regula 53. Cum peccatum occultum est, vergens tamen in nocentium aliorum, sive corporale, sive spirituale, statim denuntiandum est absque Monitione privata. ibidem.
Regula 54. Contra fraternali correptionis ordinem non peccat, qui peccatum occultum fratris denuntiat Praelato, non quidem ut iudici, sed ut patri, ad officium caritatis majori quadam efficacia exequendum, prius quam testes adhibeat. 357
Regula 55. Praelato in Visitatione praecipienti, ut qui certorum criminum reos noverit, illos denuntiet, ubi nullus est Accusator, nec publica praesentis infamia, quae inquisitioni det locum, subditi parere non tenentur contra fraternali correptionis ordinem. ibidem.
Regula 56. Peccata publica publice sunt corripienda, nec eorum denuntiationi privata admonitio praeroganda est. ibidem.
Regula 57. Correptio fraterna cum humilitate, caritate, & mansuetudine exercenda est. ibidem.
 Art. XII. *Regula Praxim spectantes circa Vota.* 358
Regula 1. Quae secundum se, ac semper bona sunt, contra gratia sunt voti materia. ibidem.
Regula 2. Quae secundum se peccata sunt, non possunt esse materia Voti. ibidem.
Regula 3. Quae secundum se bona sunt, & tamen malum eventum possunt habere, sunt quidem legitima Voti materia: sed tamen huiusmodi Votum non est observandum, quando malum eventum habet. ibidem.
Regula 4. Vota de immoderatis vigiliis, jeuniis, alisque corporis macerationibus secundum arbitrium Superioris servanda sunt, vel remittenda. ibidem.
Regula 5. Vota de rebus vanis, & inutilibus sunt magis desideranda, quam servanda. 359
Regula 6. Violatio Voti lethale ex genere suo peccatum est. ibidem.
Regula 7. Votum absolutum absque mora implendum est, conditionatum, aut ad certum tempus emissum, impleto conditione, ac statim tempore solvi debet. Unde mora in reddendo Voto, cum illud impleri commode potest, grave peccatum est. ibidem.
Regula 8. Qui ad votum implendum factus est impotens, facere debet, quod potest: alioqui lethalter peccat quoties agit contra Votum in eo, quod potest implere. ibidem.
Regula 9. Juvenes Voto, vel Juramento ad Statum Religiosum impleendum inducere licet, servatis debitis circumstantiis. 360
Regula 10. Qui Voto, vel Juramento adulta aetate, sponteque emisso, ad Statum Religiosum impleendum se obstrinxerunt, illam amplecti, seu Monasterium ingredi, ac Religiosum Habitum Religiosae Vitae Professionem impleant. ibidem.
Regula 11. Peccatoribus imponere non licet: ad id tamen vitae genus ipsos invitare, & adhortari, licitum, ac laudabile est. ibidem.
Regula 12. Lethalis peccati reus est, qui sliquem juramentum adstringit, ne vitam Religiosam profecturam, aut ab ingressu Monasterii, & Religiosae Vitae professione, vel ingressu habitum suscipere tenentur. ibidem.
Regula 13. Qui vi, fraude, dolo, metu, qui virum constantem commovere possit, alioquin ab ingressu Monasterii, aut Religiosae Vitae Professione revocavit, impedimenta, quae appositae, removere debet, & Monasterio N n n 2 sterio

sterio damnum, quod inde patitur, compensare ad arbitrium viri prudentis. 361

Regula 14. Qui Religiosam vitam professus est in Monasterio, ubi Regulae strictior observantia non viget, ad id duntaxat vitam genus se obligare volens, quod ibi agitur, nihilominus tenetur ea, quae substantiam Regulae, seu tria Vota praecipua spectant, admissim observare. Ad alias vero Observantias non obligatur, quoad Superiorum dissimulatione relaxatio Disciplinae toleratur in his, quae Regulae, vel constitutiones non praecipiant. ibid.

Regula 15. Moniales Professae in Monasteriis, in quibus Claustra non servabatur, nec olim fuerat observata, ad eam suscipiendam & religiose servandam tenentur, cum Episcopis, aliisque Superioribus legitimis imperatur, & imponitur: in lethalis alioquin peccati reatum incurrun. 362

Regula 16. Qui dubitat, an Votum emiseric, illud implere tenetur. ibid.

Regula 17. Qui dubitat, an alicuius voto a se facto repugnet, ab illo tenetur abstinere, alioqui lethaliter peccat. ibid.

Regula 18. Religiosa Professio ante decimum sextum aetatis annum expletum, & annum Probationis continuum, pariterque completum facta, irrita est. ibid.

Regula 19. Vota simplicia ante pubertatem annos emissa irrita sunt, nisi rationis usum pubertatem praecesserint, parentisque, vel tutores permiserint, aut certe de voto certiores facti non repugnaverint. ibid.

Regula 20. Vota sine plena libertate, ac deliberatione facta, nullatenus obligant, sed penitus irrita sunt. 363

Regula 21. Vota ex metu a causa extrinseca, & libera illato, atque in virum constantem cadente facta, ipso jure irrita sunt, si metus ad extorquendum votum incensus fuerit. ibid.

Regula 22. Monachi, & Moniales, quorum professio nulla est, Regularem Habitum dimittere non possunt tuta conscientia, nisi servata forma in Concilio Trident. praescripta, & infra quinquennium a die Professionis reclaimerint. ibid.

Regula 23. Professio emissa per dolum, aut circumventionem Abbatis, vel Abbatissae, valida est, & professum ligat in utroque foro: sed tamen bona temporalia illius Monasterium non acquirit, atque sunt haereditibus relictenda. 364

Regula 24. Quicumque sunt alterius potestati subiecti, vota firma emittere non possunt sine illius consensu, in his, in quibus subiciuntur. ibid.

Regula 25. Vovendo non peccant, qui sunt alterius potestati subditi. ibid.

Regula 26. Religiosa professione absolvitur homo a votis omnibus in saeculo factis. 365

Regula 27. Dispensatio in votis auctoritate Ecclesiae concedi, aut eorum commutatio fieri potest. ibid.

Regula 28. Ad dispensationem, aut commutationem voti requiritur Praelati Auctoritas. ibid.

Regula 29. Summus Pontifex in Ecclesia universa dispensare potest in votis quibuscumque, quorum dispensatio Ecclesiae commissa est. ibid.

Regula 30. Majorum quorundam votorum dispensatio, vel commutatio Summo Pontifici reservata est, tam jure, quam consuetudine. ibid.

Regula 31. In minoribus, communibusque votis, dispensare possunt Episcopi, & Praelati Regulares Ordinum, & Monasteriorum exemptorum, cum suis duntaxat subditis. ibid.

Regula 32. In votis dispensare absque causa legitima Praelatus non potest, vel ea commutare. ibid.

Regula 33. Votum de dispensatione voti non petenda impudens est, nec semper obligat votentem. 366

Art. 111. De Peccatis Religionis oppositis. ibid.

Art. 112. Regulae Morales circa peccata Religionis opposita. 370

Regula 1. Indebitus Dei cultus lethale ex genere suo peccatum est. ibid.

Regula 2. Incertae Reliquiae in Atrio, aut sub parietibus Templorum, aut circa ipsa, sepeliendae sunt, ne Populus Christianus indebiti cultus superstitione pollatur. ibid.

Regula 3. Reliquias unius Sancti pro alterius Reliquiis colendas ex industria proponere, ubi comperta falsitas, vel dubia res est, lethale peccatum est indebiti cultus. ibid.

Regula 4. Nullius peccati rei sunt, qui Reliquias unius Sancti pro Reliquiis alterius bona fide colunt. ibid.

Regula 5. Nullius peccati reus est, qui bona fide illum invocat, quem Sanctum esse certo credit, quamvis revera sanctus non sit. ibid.

Regula 6. Ritus alios, & Praes in Missarum celebratione adhibere, praeter eas, quae ab Ecclesia receptae sunt, aut quarundam Missarum, & candelarum certum numerum observare, superflui cultus superstitio est. ibid.

Regula 7. Idololatria peccatorum omnium gravissimum est. ibid.

Regula 8. Lethalis peccati gravissimi rei sunt, non solum, qui divinationem, magiam, aut forelegia exercent, sed & qui ariolos, magos, sortilegos, sive maleficos consulunt, eorumve opera utuntur. 372

Regula 9. Quamvislibet gravis rei temporalis iactura facta fuerit, quantumvis grande periculum timeatur, quantumque speretur utilitas, ariolos, & divinatrices adire non licet, nec propterea minus peccatum est. ibid.

Regula 10. Lethalis peccati rei sunt non solum, qui Astrologiam Judicariam profitentur, verum etiam qui Astrologos, seu Genethliacos consulunt, & suos, vel aliorum Horoscopos confici curant, ut ab eis bonam, vel malam fortunam, & omnia sibi eventura perscrutant. ibid.

Regula 11. Divinatio per auguria, omnia, occurrentia, & perniciose superstitio est, & lethale peccatum. 373

Regula 12. Lethalis superstitio rei sunt, qui adhibito certa cusulam arboris ramo, seu baculo certae figurae, certa sub constellatione ex arbore abscisso, vel avulso, certisve characteribus norato, thesaurus absconditos ferantur, & ubi aut absconditi, divinant. Lethalis pariter superstitio rei sunt, qui hujusmodi omnium arte, & opera ad inventiendos, & detegendos thesaurus occultos utuntur. 374

Regula 13. Divinatio per famina, si ad ea extendatur, ad quae non potest pertinere, vana, & superstitiosa est, tuncque pactum cum demone involvit, adeoque est lethale peccatum. ibid.

Regula 14. Divinatio per sortes lethale ex genere suo peccatum est. 375

Regula 15. Divinatio sortibus uti, modo sortium moderatio, ac directio a Deo expectetur, & debita condicione concurrant, nullum est peccatum. ibid.

Regula 16. Ars notoria penitus illicita, & superstitiosa est, atque uti lethale est peccatum. ibid.

Regula 17. Observatio dierum, mensium, & annorum ad fortuitos eventus, vel ad directionem humanorum negotiorum, & actionum, quae nullatenus pendunt a fiderum influxu, superstitio est, & lethale peccatum, nisi rursus simplicitas, & ignorantia invincibilis excuset. 376

Regula 18. Observantia, fanaticum, qua media inanis ad sanandos morbos hominum, vel animalium adhibentur, vel ad eos avertendos usurantur, lethale peccatum est. 377

Regula 19. Usus quorumvis vespertorum, precum, conjurationum ad morbos curandos, quae ab Ecclesia non sunt approbatae, superstitiosae, & perniciosae est, quamvis nihil nisi pium praes se ferre videantur. 378

Regula 20. Imagines Astronomicae vanae sunt, ac superstitiosae, & qui illas cudent, aut illis utantur, lethali peccati rei sunt. 379

Regula 21. Observantia Sacrorum superstitiosa est, & illicita. ibid.

Regula 22. Reliquias, figuram Crucis, Evangelium, Rosarium, vel Scapulare, aliaque pietatis signa ab Ecclesia approbata, ad collum suspensa gerere licet, modo pio animo, nullisque vanae circumstantiis adjunctis gerantur. ibid.

Regula 23. Signa malefici tollere, & aboleri licet. 380

Regula 24. Signa malefici quare, & inventa removere, ac destruere licet, spe cessationis nocuenti, & pristinae valetudinis recuperandae. ibid.

Regula 25. Maleficium altero Malefico tollere, aut Maleficos adire, ac eorum uti opera, ut hoc modo tollant, vel sic tollere volentibus consensum praebere, nusquam licet, sed lethale semper peccatum est. 381

Regula 26. Cum a Malefico petitur, ut maleficium tollat, expresse protestari debet, qui petit, se nihil commune cum Diabolo habere velle, nolique ejus opera fanitatem consequi, & omni pacto renuntiare. ibid.

Regula 27. Summa cautione se gerat Sacerdos in eorum Absolutione, qui superstitionis peccata confitentur. ibid.

Regula 28. Sacrilegium lethale ex genere suo peccatum est, tanto gravius, quanto res sacra, in quam peccatur, majorem habet sanctitatem. 382

Regula 29. Scripturae Sacrae, aut Officiorum Ecclesiasticorum verbis ad superstitiones, ad scurrilia, & vana colloquia, ad detractiones, & Libellos famosos, ad adulationes abusi, lethale sacrilegium est. ibid.

Regula 30. Omne peccatum a sacra persona, vel in personam sacram commissum, sacrilegium non est proprie dictum. ibid.

Regula 31. Deum tentare, quisquis humanis, & ordinariis mediis non destitutus, sine causa omittit, & negligit, seque periculo exponit. 383

Regula 32. Ad Dei tentationem pertinet Medicina uti nolle, cum morbos patitur, ex quibus sine remediorum naturalium subsidio evadere, non convalescere non possimus. ibid.

Regula 33. Ille Deum tentat, qui ad orationem se non praeparat, & postulat a Deo remissionem peccatorum, non condonans alius injurias sibi illatas. 384

Regula 34. In Religione Deus tentatur, cum signs, & prodigia

digis flagitantur, non ad aliquam salutem, sed ad solam experientiam desiderata. ibid.

Regula 35. Qui Deum testem invocet, illum non tentat. ibid.

Caput IV. De secundo Praecepto Decalogi. ibid.

Artic. 1. Quis sit hujus Praecepti sensus, Non assumes Nomen Dei tui in vanum &c. ibid.

Artic. 2. Quid sit Juramentum; Quotplex; & utrum secundum Praecepto Decalogi sit prohibendum. 386

§. 1. Quid sit Jusjurandum. ibid.

§. 2. Quotplex Jusjurandum. 387

§. III. Juramentum debitis conditionibus munitum, licitum est, tantum abest, ac secundum Decalogi Praecepto adverteretur. ibid.

Art. 3. Regulae Morales de Juramentis, & perjuriis. 389

Regula 1. Perjurium omnino lethale peccatum est. ibid.

Regula 2. Reus est perjuri, qui jurat tanquam verum, quod falsum esse novit: sed & qui temere, & inconsiderate jurat, quod verum esse putat, & falsum esse: & qui jurat, quod falsum esse putat, & forte verum est. ibid.

Regula 3. Perjuri sunt, qui promissum juramento confirmant, cum proposito non implendi, quod promittunt, aut illud severa non implent cum res promissa possibilis, & licita est, nec melioris boni est impedimentum. ibidem.

Regula 4. Reus est perjuri, qui promittit aliquid, quod non est in ejus potestate, nec probabiliter futurum est, si promissum imprudens juramento confirmet. ibid.

Regula 5. Reus est perjuri, qui jurat aliquid per se malum, aut quod melioris boni impedimentum est: & si juramentum servet, cum res est per se mala, perjurium novo scelere cumulatur. 390

Regula 6. Perjurium, vel in re levi, & joco prolatum, lethale nihilominus peccatum est. ibid.

Regula 7. Qui ex lapsu linguae falsum jurat, si considerate, & ex deliberatione jurat, perfectamque habeat conscientiam quam jurat, lethalis perjuri reus est: si autem non advertat, nec jurandi intentionem habeat, veniali duntaxat peccati labem incurrit. ibid.

Regula 8. Quaecumque juramenta vergunt in pejorem exitum, servanda non sunt, nec reus est perjuri, qui illa violaverit. 391

Regula 9. Juramentum gravi metu extortum obligat; perjurium lethale reus est illius violator, nisi vinculo illius a Romano Pontifice, aut Episcopo solutus fuerit. ibid.

Regula 10. Juramentum extortum dolo, vel errore, qui causa est promissionis, vel contractus, irritum est: Si vero dolo non fit causa promissionis, vel contractus, firmum est juramenti vinculum. 392

Regula 11. Lethalis perjuri reus est, quicumque dolose jurat, jurjurandi vera professus absque animo jurandi, aut fidem suam obligandi. Qui restrictiones mentales, & equivocationes jurando adhibent, lethale perjurium committunt. ibid.

Regula 12. Hostes etiam publicos dolose juramento, & mentali restrictione, vel equivocatione fucata, fallere non licet. Qui id fecerit, vel tentaverit, lethalis perjuri reus est. 393

Regula 13. Nec pro vix propria, vel alterius conservatione, nec in favorem huiusmodi commissum perjurium a lethali peccati libe immune est. ibid.

Regula 14. Quamvis per falsos Deos jurare sit impium, reus tamen est perjuri, qui tale juramentum non servat. 394

Regula 15. Suscipere potest Christianus juramentum illius, qui per falsos Deos juraturus est, illoque uti, immo & jurjurandum ab eo exigere, quem ita juraturum non dubitat. ibid.

Regula 16. Reus non est perjuri, qui ob justam, & legitimam causam juramentum non implet. ibid.

Regula 17. Jusjurandum, quo quis jurat se servaturum Statuta alicujus Capituli, Universitatis, Collegii, aut Societatis ejuslibet, intelligendum est duntaxat de statutis honestis, licitis, quae contraria consuetudine minime sunt abrogata: & de his, quae condita sunt, non quae in futurum condentur: nisi forma juramenti id exprimat, vel jurans id intendat. ibid.

Regula 17. Juramentum praestitum contra jus Superioris, irritum est. 395

Regula 19. Juramenta contra utilitatem Ecclesiae praestita, nullius sunt roboris. ibid.

Regula 20. Qui doctrinam alicujus experimenti, sive fabrilis, & singularis remedii accepit, ac interposito juramento promisit id se nemini communicaturum, juramentum istud servare non semper tenetur, sed in certis duntaxat rebus circumstantiis. ibid.

Regula 21. Lethalis peccati reus est, qui pro se ipso juramentum exigit, vel recipit ab eo, quem pejeraturum esse novit, vel merito suspicatur. ibid.

Regula 22. Judici licet exigere jurjurandum secundum ordinem iuris, ad petitionem alterius, ab eo, quem pejerat. *Nat. Alex. Theol. Tom. II.*

raturum esse novit, vel merito suspicatur, ibid.

Regula 23. In juramento dispensari potest. 396

Regula 24. Cum res iuxta manifeste repugnat justitiae, dispensatione, seu absolutione a juramento non est opus. ibid.

Regula 25. ibid.

Regula 26. Cum id, quod juramento promissum est, honestum est, & utile, Dispensatio, vel Commutatio iuxta de causa peti potest. ibid.

Regula 27. Jusjurandum in suum favorem, & utilitatem praecipue factum, privatus quisque remittere potest. ibid.

Regula 28. Superior quilibet subditorum suorum juramenta irrita facere potest circa ea, quae ipsius potestati subdantur. ibid.

Regula 29. Gravis peccati rei sunt, qui leviter, temere, & absque necessitate, aut justa utilitate, ex prava consuetudine jurant. ibid.

Regula 30. Qui per fidem suam passim, crebro, & sine causa jurant, temerarii juramenti rei sunt. 398

Regula 31. Blasphemus crimen est perjurio gravior. ibid.

Regula 32. Blasphemus reus est, quisquis cogitavit, & delibere verba in Deum, aut Sanctos contumeliosa protulerit, eorum significationem advertens, quavis actuali blasphemandi intentionem non habet. ibid.

Regula 33. Blasphemus reus est, quisquis Dei nomen, aut attributum aliquod incommunicabile creaturae tribuit. Eiusdem criminis reus est, qui sibi tribui patitur. 399

Regula 34. In foro conscientiae absolvendus est, qui gravissima Penitentiae absolvendus est. ibid.

Regula 35. Quilibet Christianus alicujus blasphemantem audiens, ipsam pro viliis corpore, & objurare tenetur, & Judici Ecclesiastico, vel Seculari denuntiare: & gravis alioquin peccati silentio reus est. ibid.

Regula 36. Gravis peccati rei sunt Judices, qui blasphemos secundum Leges non plectunt. ibid.

Cap. V. De tertio Praecepto Decalogi. ibid.

Art. 1. Quis sit hujus Praecepti sensus. ibid.

Art. II. Utrum Praeceptum de sanctificatione Sabbati Christianis etiam spectet. 401

Art. III. Cur Sabbati celebritas in Dominicam diem translata sit. 402

Art. IV. De festorum dierum observatione. ibid.

Art. 5. De Jejunii Ecclesiastici. 403

§. 1. Quid sit jejunium: Quis ejus finis? Quae utilitas? ibid. & seq.

§. II. Ecclesia Auctoritatem habet instituendi, & praecipuendi abstinentiam, & Jejunii causae explicandae. 404

§. III. Quadragesimalis Jejunii causae explicandae. 405

§. IV. Abstinencia a carnibus Ecclesiasticae Jejunii pars est, In abstinencia a lacticiis quibus sequi debet Ecclesiae consuetudinem, in qua vivit. 406

Art. VI. Regulae Morales Christianae circa Religiosam Dominicam diem, & Festorum observationem. ibid.

Regula 1. Lethalis peccati rei sunt, qui servilia opera, aliaque Canonibus, & Legibus prohibita, Dominicis, Festisque diebus exercent, exceptis causis pietatis, ac iuxta necessitatis, quarum iudicium penes Episcopos est. ibid.

Regula 2. Pietatis, & iuxta necessitatis causa servilia opera Festis diebus exerceri possunt. 407

Regula 3. Convivia publica, & comestiones, choreae, ludi, & cujusvis generis Spectacula Dominicis, Festisque diebus agi, duci, exhiberi, frequentari sine gravi peccato non possunt, quibus praefertim horis Officia Divina celebrantur. ibid.

Regula 4. Festorum numerum ab Episcopi minui praestat, ubi eorum violatio vix cohiberi potest. 410

Regula 5. Praeceptum de sanctificatione Spirituali Sabbati magis violare censetur, qui Dominicis, aut Festis diebus lethale peccatum committunt, quam qui quodvis opus corporale, alias bonum, & licitum faciunt. ibid.

Regula 6. Quilibet Christianus Dominicis, & Festis diebus Missam integram attente, & devote audire tenetur, nisi ipsam morale impossibilitatis, seu gravi necessitate excuset: alioqui lethalis peccati reus est. 411

Regula 7. Nec successiva, nec simulatae durum partium diversarum Missarum audicione impletur Praeceptum Ecclesiae de audienda Missa Dominicis, aut Festis. 412

Regula 8. Qui Missam adest absque interna animi devotione, & attentione, totoque tempore, vel per magnam partem Sacri voluntarie distractus est, non satisficit Ecclesiae Praecepto, quamvis cum externa devotione adfuerit. ibid.

Regula 9. Gravior peccat, qui cum peccati lethali affectu Missae Sacrificio Dominicis, & Festis diebus interfuit. 413

Regula 10. Conveniens Dominicis Diei, Festorumque sanctificatio postulat, ut Fideles verbum Dei audiant, Vespertinis Officiis interfiant, in piorum librorum lectione, aliaque pietatis operibus sacros illos dies transigant. 414

Art. vii. Regula Moralis Christianae circa Jejunia Ecclesiastica. 415
 Regula 1. Violatio Jejunii Ecclesiastici lethale ex genere suo peccatum est. ib.
 Regula 2. Lethalis peccati rei sunt caupones, & alii, qui alicui ad Jejunium obstricto cibos vestitos parant, offerunt, praebent, vel cenam exhibent bene paratis. 416
 Regula 3. Ab Ecclesiastici Jejunii observatione Christianorum nemo dispensatur, nisi ob inevitabilem necessitatem, & atatis impossibilitatem, aut gravem infirmitatem, atque languorem. Illi autem cibis vestitis uti, aut jejunium solvere non debent, quorum valendo id postulat, prius quam facultatem a Pastoribus obtulerint. ibid.
 Regula 4. Cum dubium est, utrum sufficiens sit, & legitima causa solvendi jejunium, necessario postulanda est dispensatio, &c. Alias qui abstinentiam, aut jejunium solvere non debent, an legitime excusentur, peccati lethalis rei sunt. 419
 Regula 5. Gravis peccati rei sunt Medici, qui consilio suo, ut testimonio praebent occasione violandae abstinentiae, frangendive jejunii absque legitima causa. ibid.
 Regula 6. Qui carnes diebus Abstinentiae consecratae cum licentia comedunt, jejuniumve solvunt; soli comedere debent, ne cui scandalo sint. ib.
 Regula 7. Die Natalis Domini in Feriam sextam incidentem, Christianis omnibus carnes comedere licet, iis exceptis, qui Voto, aut Regulari observantia prohibentur. Idem est iudicium de Sabbatis post Natale Domini ad Purificationem usque Deiparae Virginis, secundum morem quarundam Ecclesiarum. 420
 Regula 8. Sabbatis illis, aut aliis diebus, quibus Diercesana Lege, aut consuetudine Abstinentia, aut jejunium servatur ex precepto, civibus, aut oppidanis non licet ad loca vicina divertere eo fine, ut carnibus vescantur, vel a jejunio se eximant. ib.
 Regula 9. Qui licentiam comedendi carnes diebus jejunio consecratae ab Episcopo ob causam legitimam obtulerunt, non sunt immunes a jejunii lege censendi, si jejunare valeant. ib.
 Regula 10. Unica refectione ita est essentialis jejunio, ut qui plures refectiones sumunt diebus jejunio consecratae, & jejunare tenentur, violatores jejunii, & lethalis peccati rei censendi sunt. 421
 Regula 11. Qui secunda refectione violavit jejunium, toties peccare videtur, quoties postea comedit. ib.
 Regula 12. Cennula, seu vespertina collatio non solvit jejunium, modo cennula non vertatur in cenam. ib.
 Regula 13. Refectionis tempus secundum hodiernam Ecclesiam Disciplinam est Meridies. Quam horam si quis multum anticipaverit sine causa legitima, jejunii violator censendus est, lethalisque peccati reus. 422
 Regula 14. Quamvis aequo potus jejunium non solvat, vinum tamen, siceram, cervisiam, vel alios liquores extra refectionis horam jejunii diebus sumere non licet. Unde falsum est trivium illud Proverbum, Liquidum non frangit jejunium. ib.
 Regula 15. Jejunii meritum perdunt, qui ciborum, ac liquorum delicias, & variae gulae irritamenta jejunii diebus exquirunt, copiosiusque praebent, & lautius, ut jejunii laborem minuant. 423
 Regula 16. Christianum Jejunium abstinentia ab omni voluptate etiam licita, a venationibus, ludis, joci commendare debet. ib.
 Regula 17. Christianum vete, Deoque gratum Jejunium non est, quod abstinentia ab omni peccato mortali, & exercitatio in omni virtutum genere non commendat. ibid.
 Regula 18. Eleemosyna Christiani Jejunii comes esse debet, ut pauperibus erogetur, quod in sumptus secundae refectionis impenderetur. 424
 Regula 19. Nullus est meriti jejunium, si Christianus jejunans injurias non dimittat. 426
 Cap. vi. De quarto Decalogi Praecepto. ib.
 Art. 1. Quo Praecepti sensus, mercede exponitur. ib.
 §. 1. Qui parentum nomine sint intelligendi. ib.
 §. 11. in quo positus sit honor parentibus debitus ex Dei Mandato. 427
 §. 111. Reverentiae, & honoris erga Pastores, & Presbyteros Officia. 428
 §. 1v. Reverentiae, & honoris erga Principes, & Magistratus Officia. 429
 §. v. Reverentiae, & honoris fervorum erga Dominos officia. 430
 §. vi. Praecepti Merces. ibid.
 Art. 2. De Officiis parentum erga filios, Pastorum erga plebes, Principum, & Magistratum erga subditos, Dominorum erga servos, Toparcharum erga Vassallos. 431
 §. 1. Parentum erga filios Officia. ib.
 §. 11. Pastorum erga filios Officia. 434
 §. 111. Principum, & Magistratum Officia. 436
 §. 1v. Dominorum erga servos Officia. 437

§. v. Toparcharum erga Vassallos Officia. 438
 Art. 111. Regulae circa quartum Decalogi Praeceptum. 439
 Regula 1. Lethalis peccati rei sunt, qui parentibus maledicunt, qui ipsos verberant, spernunt, vel irident, aut de ipsis erubescunt. Gravior etiam peccat, qui parentibus merorem creant, aut senectutis illorum infirmitates impatienter ferunt. ib.
 Regula 2. Lethaliter peccant filii, qui parentes egenos deserunt Religionis praetextu. ibid.
 Regula 3. Religiosus Professus parentibus suis ad inopiam redactis subvenire tenetur, quantum potest, salva obedientia: Sed e Claustro egredi non potest absque Superiorum suorum licentia, ut illis subveniat. ibid.
 Regula 4. Parricidii rei sunt filii, qui mortem parentum optant, assequenda hereditatis cupiditate: nec eos excusat, quod eam non optent, ut parentibus malam, sed ut sibi utilem. ibid.
 Regula 5. Filii, qui parentibus aliquid suppriment, lethalis peccati rei sunt, nisi materie levitas veniale faciat. ibidem.
 Regula 6. Filii parentibus non obedientes in his, quae iusta sunt, & quae pertinent ad disciplinam vitae, & curam domesticam; rei sunt lethalis peccati, si res praecipua sit gravis momenti. In his etiam, quae levitas aliam momenti esse videntur, lethaliter peccant, si ex contemptu non obediunt. 440
 Regula 7. Filii parentibus obedire non tenentur, cum aliquid praecipiant contra Dei Praecepta, vel Consilia Evangelica. ibid.
 Regula 8. Mali etiam Sacerdotes propter Ministerium honorandi sunt. Unde gravis peccati rei sunt, qui ipsos contemnant, vel irident, aut ipsos derisunt, & maledicunt. 441
 Regula 9. Lethalis peccati rei sunt parentes, qui filiorum suorum curam procul abiciunt, illosque exponunt. 442
 Regula 10. Lethalis peccati rei sunt, qui filios suos in eodem secum lecto collocatos ex somnolentia opprimunt, tam negligenter educant, ut in ignem, vel in aquam cadant, aliove simili casu extinguantur, vel quorum incuria sine Baptismo moriuntur. ibid.
 Regula 11. Gravior peccat parentes, qui ob secundarium Nuptiarum societatem, filiorum ex primo toro susceptorum educationem negligunt. 443
 Regula 12. Gravis peccati rei sunt parentes, qui paterna providentia filiis suis non consulunt, sed eorum neglecta collocatione, & fortuna bona sua dissipant, &c. ibidem.
 Regula 13. Quamvis parentes quandoque secundum Legem, aut Consuetudinem Municipalem indulgentiam, unum filiorum praeter alios bonis temporalibus agere possint, ejusque sortem meliorem efficere: id tamen, ut faciant, plerumque non expedit, sed in singulis dividere debent hereditatem, secundum quod Legem, aut consuetudinem praescriptum est. ibid.
 Regula 14. Famuli, & Ancillae, quibus servitium occasio proxima peccati lethalis est, quod exigant Domini, ut eorum peccatis cooperentur, tenentur ab illis discedere, nec ipsorum peccatis servire possunt absque lethali peccati reatu. ibid.
 Caput vii. De quinto Decalogi Praecepto. 444
 Art. 1. Quo Praecepti sensus explicatur. ibid.
 Art. 11. Quae caedae hoc Praecepto non prohibentur. 445
 Propositio 1. Caedae facinorosorum hominum, quae sit Magistratum Sententia, hoc Praecepto non prohibentur. ib.
 Propositio 2. Caedae, quae nominatum Dei iussu sunt, a crimine sunt immunes. ibid.
 Propositio 3. Hostium caedae, quae in bello iusto sunt, non cupiditate, ac crudelitate, sed solo publicae utilitatis studio, quinto Decalogi Praecepto non prohibentur. ib.
 Propositio 4. Homicidii rei non sunt, qui non sponte, neque meditato, sed fortuito hominem occidunt. 447
 Propositio 5. Non est reus homicidii, qui saluti suae, seu vitae defendendae causa, omni adhibita cautione, alterum interemerit. 448
 Propositio 6. Homicidii reus non est, qui servato moderamine inculpatae tutelae interfecit aggressorem illum mutare volentem; aut magno momenti bona temporalia, quae alter defendi, vel recuperari non possunt, & ex quibus vitae, statumque conservari & sustentatio pendet, illata vi sapientem. ibid.
 Art. 111. De Homicidio spirituali sive Scandalo. 449
 Art. 1v. Regulae Moralis Christianae circa quintum Praeceptum. 450
 Regula 1. Omnis, qui sine ulla legitima Potestatis auctoritate hominem occidit, homicida est. ibid.
 Regula 2. Homicidii rei sunt, qui Tyrannum quemlibet privata auctoritate occidunt: Parricidae sunt, si vassalli sint illius, sive subditi. ibid.
 Regula 3. Damnationem aeternam incurrunt, quicumque sibi ipsi violentiam manus inferant. 451
 Regula 4. Homicidii rei non sunt, qui vitam suam pro Dei

Dei honore, vel Reipublicae utilitate, ubi id necessitas postulat, certo periculo exponunt. 452
 Regula 5. Suicidii reus est, qui damnatus, ut fame pereat, cibum occulte sibi appositum non comedit, vel damnatus, ut veneno extingatur, venenum sibi propinatum famit. ibid.
 Regula 6. Suicidii rei sunt, qui per crapulam, ebrietatem, vel obscenam libidinem, aut alias animi perturbationes se ipsos occidunt. ibid.
 Regula 7. A peccato non sunt immunes, qui studiorum, laborum, jejuniorum, vigiliarum, aliarumque corporis mortificationum immoderatione se conficiunt. ibid.
 Regula 8. Qui vitam suam defendens alterum occidit, Penitentiae subiciendus est, & si Clericus sit, ab Altaris Ministerio arceat, donec ipsi Dispensatio Sedis Apostolicae auctoritate concessa fuerit. 453
 Regula 9. Pro levis momenti rebus defendendis qui faciem occiderit, homicidii reus est. 454
 Regula 10. Homicidii reus est, quisquis jus, quod habet in rebus quaevis temporales, eorum, qui consecrationem, vel possessionem illarum impediunt, eade defendit. ib.
 Regula 11. Homicidii reus est, qui pro honoris defensione hominem occidit, quod nunquam licet. ibid.
 Regula 12. Homicidii rei sunt, qui duellum pugnant, quod per se illicitum, & mortale peccatum est. 455
 Regula 13. Quamvis gravis crimen sit animati foetus excisio, quam excullio foetus inanimi, homicidii tamen rei sunt, lethalisque peccati gravissimi, qui abortum procurant, sive foetus sit animatus, sive inanimus. 456
 Regula 14. Non licet Medico praebere mulieri praegnantem, in certo etiam periculo mortis constituta, potionem ad procurandum Abortum, sive foetus sit animatus, sive inanimus. 458
 Regula 15. Homicidii rei sunt, quicumque dant proximam occasionem abortui, etiam praeter intentionem, si rei illi citre dent operam, vel debitam cautionem non adhibeant. ibid.
 Regula 16. Homicidii reus est Judex, qui Juris ordine non servato, morte damnat hominem capitalis alioquin criminis reum. ibid.
 Regula 17. Homicidii, & cujuslibet damni proximo illati rei sunt Principes, Toparchae Jurisdictiones habentes, Magistratus, qui homicidas, larones, & grassatores comprehendunt, in vincula conjici, & secundum Leges plesti non curant, & omne damnatum a perditis illis hominibus resarcire tenentur. ibid.
 Regula 18. Gravis peccati reus est, qui homicidas non accusat, aut testimonium adversus illos ferre recusat, cum teneatur, & potest. Idemque de aliis criminibus in perniciem Reipublicae vergentibus est iudicium. ibid.
 Regula 19. Homicidii rei sunt, qui damnationem, & occisionem innocentium non impediunt, cum possint, vel iniuste damnatos a morte non liberant. 459
 Regula 20. Homicidii rei sunt Medici, Chirurgi, Pharmacopola, si aeger, cujus curam susceperunt, eorum negligentia, vel imperitia moriantur. ibid.
 Regula 21. Homicidii rei sunt, qui proximis in extrema necessitate postis non succurrunt, cum possint. ibid.
 Regula 22. Lethaliter peccat in quantum Decalogi Praeceptum, qui se, vel alterum mutilat, nisi ad conservationem totius corporis abscessus membri omnino necessaria de consilio Medicorum judicetur. ibid.
 Regula 23. ib.
 Regula 24. Nemini licet se ipsum Eunuchum facere, ut careat tetrationibus carnis, vel ne ipsis succumbat. Qui id fecerit, lethalis peccati reus erit, & irregularis. ibid.
 Regula 25. In quantum Decalogi Praeceptum lethaliter peccat, qui aliquem sibi non subditum graviter verberat: immo & parentes, praecipuos, & domini, qui cum disciplina causa verberant filios, discipulos, vel servos modum correctionis excedunt. 460
 Regula 26. Incarcerare aliquem, vel qualitercumque detinere, est illicitum, nisi fiat secundum ordinem iustitiae, aut in penam, aut cautelam alicujus mali vitandi. ibid.
 Regula 27. Qui aliquem occidit, mutilavit, vulneravit, aut verberavit, ad restitutionem tenetur. ibid.
 Art. v. Regulae circa Scandalum. 461
 Regula 1. Scandalum activum, si sit per accidens, quandoque veniale, quandoque mortale peccatum est. ibid.
 Regula 2. Scandalum activum per se, lethale ut plurimum peccatum est: interdum tamen veniale. ibid.
 Regula 3. Omnis actio, vel omisio, quae vere est vel probabiliter censetur esse occasio ruinae proximi, speciale peccatum est, scilicet scandalum, quamvis in spirituales hujusmodi ruinae intentio, & voluntas expresse non feratur. ibid.
 Regula 4. Facere coram aliis id, quod mali speciem praese fert, scandalum peccatum est, quoties nulla subest id faciendi ratio legitima, praesentibus, quoad fieri potest, manifestata. ibid.
 Regula 5. Qui iussu, suasionem, consilio, precibus auctor est

alteri, ut id faciat, quod absque peccato fieri non potest, reus est scandalum. 468
 Regula 6. Scandali reus sunt mulieres Christianae, quae vel ea se ornant intentione, ut viros ad amorem alienum inhonestum, vel habitum dissolutum, & immodeste utantur, qui virorum concupiscentiam excitare possint. ibid.
 Regula 7. Superflua, & immoderatus Mulierum ornatus, & cultus nusquam absque peccato est. ib.
 Regula 8. Scandali reus sunt Mulieres, quae collum, pedibus, brachiave nudant, & ita compositae in publicum produnt. 463
 Regula 9. Scandali reus sunt Mulieres, quae facis vultum adulterant, aut capillos tingunt, & lethalis plerumque peccati reatum incurrunt. 464
 Regula 10. Scandali reus sunt Mulieres, alienos capillos ad ornandum caput adhibentes. 465
 Regula 11. Scandali rei sunt & viri in corporis cultu, & capillaturae cura modum excedentes. ib.
 Regula 12. Lethalis scandalum rei sunt, qui alterius sexus veste absque necessitate utuntur. Non levis etiam scandalum rei sunt, qui larvati incedunt. 466
 Regula 13. Peccant, quicumque in exteriore ornatu morem Patriae, modumque conditioni, & statui suo convenientem excedunt. 467
 Regula 14. Scandali rei sunt, qui novas illiciti ornatus, ac vestimentorum formas excogitant, adveniunt, & conficiunt, & lethaliter quidem peccant, si modus, vestium, ornatusque pretiosioris, vel elegantioris invidendum sit, aut impudicus: Venialiter vero, si vanitatem duntaxat, curiositatem alar, pretii, aut elegantiae immoderatione. ibid.
 Regula 15. Lethalis scandalum rei sunt Mulieres, & Mimi, qui verbis, & factis illicitis ad ludum utantur, aut locis, & temporibus indebitis ludunt. Verba autem illicita censeri debent, quaevisque amori profano, ceterisque pravis animi cupiditatibus excitandis, ut fovendis inserviunt, non solum quae aperte obscena sunt, & turpia, vel scurrilia. 468
 Regula 16. Lethalis scandalum rei sunt, qui ad ludos aleatorios aedes suas locant, vel commodant, aut publicas, vel privatas hujusmodi ludorum academias aperiant. 469
 Regula 17. Lethalis scandalum rei sunt, qui publicis concubinariis, meretricibus, lenonibus, aut lenis aedes locant. ibid.
 Regula 18. Bona spiritualia ad salutem necessaria nunquam omittenda sunt ad vitandum aliorum scandalum. ib.
 Regula 19. Falsitatem docere, aut veritatem doctrinae diffimulare, vel silere, cum ad salutem, ut Christianam perfectionem necessaria est, vel eam docere, seu predicare, illi, cui incumbit ex officio, nunquam licet ad vitandum aliorum offensionem, seu ruinam. 470
 Regula 20. Omne, quod fieri potest, vel non fieri, salva triplici veritate, doctrinae scilicet, vitae, & iustitiae, dimitti debet ad vitandum scandalum pusillorum. ibid.
 Regula 21. Bona spiritualia, quae ad salutem non sunt omnino necessaria, ob scandalum pusillorum vitandum, quandoque differenda, vel occultanda sunt, non absolute & in perpetuum dimittenda. ib.
 Regula 22. Bona temporalia, quorum administratio, vel custodia fidei saepe commissa est, nemini dimittere licet ob vitandum scandalum. 472
 Regula 23. Bona temporalia, quorum dominium sumus, quandoque ob vitandum scandalum pusillorum negligenda sunt, vel certe scandalum alia ratione scandalum est. ibid.
 Caput viii. De sexto Decalogi Praecepto. ib.
 Art. 1. Praecepti sensus explicatur. ibid.
 Art. 11. Regulae Morales circa sextum Decalogi Praeceptum. 472
 Regula 1. Copula cum aliena conjugae, etiam consentiente Marito, Adulterium est. ib.
 Regula 2. Cum ex Adulterio factus est proles, Adulter, & Adultera tenentur ad restitutionem omnium damnorum, sive legitimis filiis, sive aliis haeredibus. 473
 Regula 3. Morosa delectatio de rebus obscenis lethale peccatum est contra sextum Decalogi Praeceptum. 474
 Regula 4. Aspectus impudici, & libidinosis sunt lethalis peccati. ibid.
 Regula 5. Verba impudica, & obscena proferre, turpiaque cantica componere, & canere, lethale, ut plurimum, peccatum est, &c. Ea item audire, illicite delectari ex propensa ad libidinem voluptate. Amatoria vero cantica edere, canere, audire, castitati periculosum est. 476
 Regula 6. Librorum obscenorum lectio cum lethali peccato, ut plurimum, conjuncta est. Lectio vero Librorum Amatoriorum periculosa semper est, eoque nomine vitanda. ib.
 Regula 7. Spectaculorum, & Comediarum frequentatio periculosa est castitati, & multis modis Animae noxia: unde vitare vitare peccato interesse Spectaculis, & Comediis Christianus potest. ibid.
 Regula 8. Saltationes, & Choreae periculosa sunt Castitati, & Innocentiae Christianae, eoque nomine vitandae sunt a Fidelibus. 479
 Regula

Regula 9. Tactus impudici, & oscula libidinosi sunt peccata mortalia. *ibid.*
Capit. 11. De septimo Decalogo Preceptis. 480
Art. 1. Quis Precepti sensus. Quid sit furtum. Quot ejus generis. *ibid.*
Art. 11. Quam grave sit furti peccatum, 482
Proposio Unica. Furtum lethale peccatum est, nisi materie levitate, & exclusa voluntate gravis damni inferendi veniale fiat. *ibid.*
Art. 111. Regula Moralis Christianæ circa Furtum, & Rapinam. 483
Regula 1. Lethalis Furti rei sunt pauperes, qui divitiis aliquid notabile furripiant, quamvis divites grave ex illius subtractione incommodam non patiantur. *ib.*
Regula 2. Lethalis peccati reus est, qui per plura furtiva leviora notabile summam totalem abstulit, seu eidem personæ, seu diversis: sive ab initio voluntatem haberet notabilem summam per plura furtiva minima corradendi, sive non. *ibid.*
Regula 3. Gravis necessitas furtum non excusat, sed solum extrema. Unde pauper gravi necessitate affectus, si quid notabile furripiat eo colore, ut necessitatem suam sublevet, lethalis nihilominus peccati reus est. *ibid.*
Regula 4. Furti rei sunt Servi, & Ancillæ, qui res domino suorum furripiunt compensationis nomine, &c. Idem est de Opificibus judicium. 484
Regula 5. 6. 7. *ib.* & seq.
Regula 8. Furti rei sunt, qui res inventas, quarum dominus post diligentem inquisitionem requiri potest, retinent, vel gratis restituere nolunt. 485
Regula 9. Pauperes rustici, qui ligna cedunt, vel cæsi ascendant ex Sylvis Regis, aut privatorum Dominorum, sive siccæ, & mortuæ, rei sunt facti, nisi extrema necessitate argeantur. *ib.*
Regula 10. Furti rei sunt venatores, qui per se, vel per famulos suos, equos, aut canes, alienis bestiis, fegesticibus, aut prædiis damnorum inferunt, nec illatum restituere curant, &c. *ibid.*
Regula 11. Qui jumenta sibi commodata longius duxerint, aliter re invito domino usi fuerint, furti rei sunt. *ibid.*
Regula 12. *ibid.*
Regula 13. Furti rei sunt quicunque iusta, suasionem, & consilio, consensu, conniventia, silentio, patrocinio, approbatione, & adulatione furto cooperantur, & qui furti sunt participes. *ibid.*
Regula 14. Rapinæ rei sunt, qui debitam operariis mercedem non persolvunt, aut eam dare in longum tempus differunt. *ibid.*
Regula 15. Rapinæ rei sunt, qui debita Ecclesiæ Prædicationis, & Principibus, vestigalia, tributa, debita, & reliqua hujus generis non solvant, vel intervertant, & ad se transferant. 487
Regula 16. Rapinæ rei sunt fraudatores creditorum, & qui fraudulenter bonis, & foro cedunt, aut aliquid abscondunt, & subtrahunt e bonis suis, cum a creditoribus ex Judicium Sententia injecta manu sequestranda proxime sunt, &c. *ibid.*
Regula 17. Rapinæ rei sunt non solum hames privati, sed etiam Principes, & Dynastæ, qui contra jus aliquid auferunt a subditis, sive clientibus, aut etiam ad extraneis. 488
Regula 18. Præda ex hostibus parta in bello injusto Rapina est, non vero in bello iusto. *ibid.*
Regula 19. Rapinæ rei sunt Milites, qui in bello etiam iusto prædas agunt, domos incedunt, agros populantur absque iusto Principis, sive Ducis. *ibid.*
Regula 20. *ibid.*
Regula 21. *ibid.*
Regula 22. Rapinæ rei sunt, quicunque res Nautagorum ditipiunt. *ib.*
Art. 11. Regula Morales de restitutione. 489
Regula 1. Fures, Raptores, Usurarii, Restitutionis lege ita tenentur, ut Sacramentaliter absolvi, & salutem confessionem non possint, nisi restituant, quod injuste abstulerunt, & acceperunt, si tamen restituere possint. *ib.*
Regula 2. Fur, Raptor, Usurarius, & quicunque alteri damnum intulit in rebus ejus, id tantum restituere tenentur, quod accepit, vel ejus æquivalens: plus restituere non tenentur ante Sententiam Judicis. *ibid.*
Regula 3. Quicunque injuste rem alienam accepit, quam actu habeat, ad restituendum tenetur. Si vero damnum intulit impediendo consecutionem ejus, quod in speerat, & potentia tenetur ad compensationem pro ratione læri intercepti faciendam, spectatis rerum & personarum circumstantiis. *ibid.*
Regula 4. Qui damnum intulit alteri, absque omni proventus culpa, ad Restitutionem non tenetur. 490
Regula 5. Ratione contractus, qui fit in solius accipientis utilitatem, lege Restitutionis ipse tenetur ex culpa etiam levissima. *ib.*
Regula 6. Ratione contractus, qui fit in solam accipientis utilitatem, v. g. commodati, obligatio restituendi ex casu fortuito non oritur, nisi culpa ipsius contige-

rit, vel intervenit pactum, vel in mora fuerit. *ib.*
Regula 7. In contractu, qui fit in solius dantis utilitatem, quale est depositum, accipientis Restitutionis lege tenetur, si ejus dolo, vel lata culpa res perierit, non aliter. *ib.*
Regula 8. In contractu, qui fit ad utilitatem utriusque partis, quale est locatum, utraque tenetur ad Restitutionem ex culpa lata, & levi, non tamen ex levissima, neque ex fortuitis casibus. *ib.*
Regula 9. Qui ad rem fragilem admodum transvehendam opera suas locat, ad damnum refarciendum tenetur ex culpa etiam levissima. 491
Regula 10. In quasi contractu, seu negotiorum alienorum gestatione, tenetur quis ad Restitutionem ex dolo dantis, aut culpa lata, nisi se obtulerit, eum aliter diligenter adhibendus esse, vel querendus. *ib.*
Regula 11. Qui aliena geri negotia, ad Restitutionem aliquando tenetur ob casus fortuitos, si abique Mandato illa gesserit. *ib.*
Regula 12. Ratione tutelæ, dotis, donationis, & societatis, sive communionis rerum, tenetur aliquis ad Restitutionem ex culpa lata, & levi, nisi alteri convenium sit: *ibid.*
Regula 13. Judices, qui iniquam Sententiam sive ex dolo, imprudentia, aut ignorantia tulerunt, ad refarciendam omnia inde consequentia parti læsæ tenentur. *ibid.*
Regula 14. Judex, qui pecuniam accepit, ut Sententiam qualemcunque ferret, Restitutionis lege tenetur. *ib.*
Regula 15. Quicunque ex officio aliquid faciunt in utilitatem alterius, mercede tamen conducti, ut Advocati, Medici, Chirurghi, Pharmacopole, Artifices, non solum ex dolo, & lata culpa, sed etiam ex culpa levi ad Restitutionem tenentur. *ib.*
Regula 16. Principes, & Magistratus, qui Leges iniquas, vel Statuta injusta tulerunt, ad Restitutionem tenentur ratione omnium damnorum inde consequentium. Idem est de iudicibus de illis, qui auctores ipsi fuerunt hujusmodi Legum condendarum. 492
Regula 17. Testis tenetur ad Restitutionem pecunie, quam pro testimonio ferendo accepit: multo magis tenetur falsus testis. *ib.*
Regula 18. Accusator, qui ut alium criminis accuset, vel ut ab accusatione desisteret, pecuniam accepit, Restitutionis lege tenetur. *ib.*
Regula 19. Qui ex officio consilium dedit, ad Restitutionem tenetur ex culpa lata. Si mercede sit conductus, tenetur etiam ex culpa levi. Extra hos vero casus solum tenetur ex dolo. *ib.*
Regula 20. Quamvis res furto sublata casu fortuito perierit, ad illius tamen Restitutionem tenetur. 493
Regula 21. Qui rem alienam emat mala fide, tenetur eam restituere vero domino, etiam cum damno proprio, nec non fructus omnes perceptos, & qui intermedio tempore percipi potuerunt. Empor vero, & possessor bonæ fidei fructus consumptos reddere non tenetur, nisi ex illis factus sit ditor. *ib.*
Regula 22. Restitutionis lege tenetur quisquis alteri damno efficaciter cooperatus est alioque ex modis superiorum censitis. *ib.*
Regula 23. Restituito faciendâ est ei, a quo aliquid injuste est acceptum, si dominus illius erat, sive iustus possessor, vel administrator, aut custos. 494
Regula 24. Res aliena non est restituenda ei, a quo injuste ablata est, si Restituito illi, vel alteri sit vehementer nocitura. *ib.*
Regula 25. Quod injuste acceptum est ab eo, qui contra legem dedit, illi restitui non debet, sed in potius usus erogari. *ib.*
Regula 26. Defuncto rei injuste acceptæ domino, Restituito fieri debet ejus hæredibus: Si nulli compareant hæredes legitimi, in potius usus, maximeque ad pauperum necessitatem sublevandam converteri debet. Bonorum etiam, quorum incertus est vel ignotus dominus, Restituito faciendâ est pauperibus. 495
Regula 27. Restitutionis lege tenetur, qui ludo lucratur aliquid ab illis, qui res proprias non habent, aut liberam rerum suarum administrationem secundum Leges: item qui alios ad ludendum compellant, & trahunt, qui denique fraude lucrati sunt. *ib.*
Regula 28. Qui Restituito obnoxius est ratione delicti, rem alienam restituere debet eo loco, ex quo injuste ablata est, & ubi degit ille, cui damnus est illatum, idque propriis fructibus, etiam illi excedant rei ablatæ valorem. 496
Regula 29. Qui ratione solius rei acceptæ obnoxius est Restituito, tenetur restituere in eo duntaxat loco, ubi res illa extat. *ib.*
Regula 30. Qui Restituito obnoxius est ratione contractus, restituere debet in loco, de quo convenitum est, aut in quo voluisse dominum, ut sibi restitueretur, est verisimile. *ib.*
Regula 31. Qui per interceptum restituit, Restituito on-

onere non semper liberatur, cum res aliena perit, antequam in manu domini reposita fuerit. 496
Regula 32. Prælati, qui res Ecclesiæ usurpavit, est Ecclesiæ restituere, vel iis, quibus ab Ecclesiâ concessus illarum usus fructus est, relinquere tenentur. 497
Regula 33. Non solum est injusta rei alienæ acceptio, vel detentio, sed etiam ex injusta boni alteri obtenturi interceptio, & impedimento, restituendi oritur obligatio. *ib.*
Regula 34. Obligatio restituendi rem alienam, ad hæredes suorum, raptores, usurarios, &c. ita transit, ut restituerent singuli tenentur pro rata saltem hereditatis portione, quæ ad illos pervenit. Item onus legataris, & donataris incumbit in supplementum. *ib.*
Regula 35. Restituere tenetur Usurarius quicquid lucratus est per Usuram ex rebus, quarum usus non est ipsarum consumptio, non vero quod lucratus est ex rebus, quæ ipso usu consumuntur. 498
Regula 36. Quicunque Usuram exactio cooperati sunt, ad Restitutionem tenentur, in subsidium illorum, qui Usuram acceperunt, si illi non restituerint. *ib.*
Regula 37. Creditoris donatio a Restitutionis obligatione liberat debitorem. 499
Regula 38. Præscriptio restituendi obligationem perimit. *ibid.*
Regula 39. Qui probabiliter persuasus rem esse suam, ejus possessionem cepit, & medio tempore dabitavit, an sua esset, vel aliena, restituere illam non tenetur, completa præscriptio. 500
Regula 40. Restituito statim, & absque morti faciendâ est, si fieri possit, certis tamen casibus differri potest, &c. *ibid.*
Regula 41. In Restituito faciendâ necessario servandus est ordo a Legibus Civilibus, & Jure etiam Municipali præscriptus, &c. 501
Capit. 11. De octavo Decalogo Precepto. 503
Art. 1. Quis sit hujus præcepti sensus; id est, quid prohibeat, vel jubeat. *ib.*
Art. 11. Mendacium omne Lege Divina prohibitum, per seque illicitum, ac malum est. *ib.*
Art. 111. Regula Moralis Christianæ circa falsum testimonium, & Mendacium. 505
Regula 1. Falsum testimonium lethale peccatum est, & quidem gravissimum. *ib.*
Regula 2. Falsi testimonii reus est, qui pro certo asserit coram Judice id, quod certo non novit, sed probabiliter dantaxat, vel ex aliorum relatione. 506
Regula 3. Reus secundum Juris ordinem interrogatus veritatem consiteri debet alioqui lethalis peccati reus est. *ib.*
Regula 4. Qui veram epocham, schedulam obligatoriam, aut quodvis aliud instrumentum amittit, ejus defectu lite gravissimi momenti evincendus est, falsum fabricare, ac supponere non potest absque gravi peccato. 507
Regula 5. Mendacium omne, quod Deo injuriosum, aut proximo graviter noxium est, mortale peccatum est. *ibid.*
Regula 6. Pro vita alterius temporalis, vel sua servandâ mentiri non licet. *ib.*
Regula 7. Mentiri non licet, ne prodatur innocens ab iniquo Judice questus ad mortem. 508
Regula 8. Pro servandâ pudicitia corporis mentiri non licet. *ib.*
Regula 9. Nec pro æterna alicujus salute procurandâ mentiri licet. 509
Regula 10. Ad detegendos Hæreticos sese verbotenus Hæreticum mentiri, lethale peccatum est. *ib.*
Regula 11. Equivocationum, & Restrictionum Mentalium usus per se malus est, & quavis in occasione, rerumque circumstantiis quibuscumque illicitus. *ib.*
Regula 12. Licet aliquando veritatem occultare. 510
Regula 13. Omnis simulatio proprie dicta peccatum est. *ibid.*
Regula 14. Lethalis peccati reus est, qui vi tormentorum, vel ad ea vitandâ, se reum criminis fateatur, cum sit innocens. 511
Regula 15. Specie humilitatis mentiri, peccatum est. *ib.*
Regula 16. Adulatio semper peccatum est. 512
Regula 17. Proximo adulari, vel ejus laudando peccata, vel animo decipiendi, ac nocendi, vel præbendo ipsi ruinæ occasiorem, lethale peccatum est. *ib.*
Regula 18. Judicium temerarium, pravaque opinio, ac suspicio deliberata de proximo in re gravi, lethalia peccata sunt. *ib.*
Regula 19. Dubia indicia de malitia proximi in meliorem partem interpretari tenentur. 516
Regula 20. Dubia in deteriorem partem interpretari, seu id, quod deterius est, supponere, ac tinere, ubi de damno vitando, aut prohibendis malis agitur, cautionis est, ac prudentiæ: sed nec tunc quidem ex levibus indicis judicare, vel suspicari licet proximum esse malum. *ib.*
Cap. 11. De duobus ultimis Decalogi præceptis. *ib.*
Art. 1. Utriusque præcepti discrimen, & necessitas explicatur. *ib.*

Art. 11. Quæ concupiscentia his præceptis vetita sit. 517
Art. 111. Regula Morales circa duo postrema præcepta. 518
Regula 1. Lethalis peccati reus est, quisquis prævar, turpique concupiscentiæ carnis præbet assensum, vel ejus motibus non repugnat. *ib.*
Regula 2. Uxorem alterius concupiscere lethale peccatum est, quamvis non concupiscatur, ut adulterio polluetur, sed ut Matrimonio legitimo intercedente fruenda. *ib.*
Regula 3. Eiusdem, immo gravioris peccati rea est mulier, quæ alienum virum concupiscit. *ibid.*
Regula 4. Lethalis peccati in nonum Præceptum rei sunt, qui mulieres aliis desponsatas concupiscunt, abstrahunt, & abalienant. *ib.*
Regula 5. Lethalis peccati reus est, qui fecundam ad Deum cultum Religionemque consecratam, vel Religiosæ Vestis, Velique susceptione Christo destinatam, seque Agni auris præparantem, in conjugem expirat. *ib.*
Regula 6. In decimum Decalogi Præceptum graviter peccant, non solum qui rem alienam injustis, sed etiam qui permittit apud homines rationibus, atque (ut dicitur solet) sub juris colore consequi appetant, ac possidere, cum incommodo, vel damno proximi: & qui proprii questus, & læri causa calamitates, vel incommoda aliorum appetant. *ib.*
Regula 7. Postremum Decalogi Præceptum omni ex parte non implemus, nisi ardenti studio optemus, id potissimum effici, non quod nos concupiscimus, sed quod Deus vult. 519

LIBER QUINTUS.

DE ORATIONE.

Capit. 1. De Oratione in genere. 521
Art. 1. Quid, & quomplex sit Oratio. *ib.*
Art. 11. De necessitate Orationis. 522
Art. 111. De utilitate Orationis. 523
Art. 1111. Quis orandus. 525
Art. 11111. De variis orandi gradibus, sive modis. 526
Art. 111111. Quæ in Oratione a Deo petenda sint. 527
Art. 1111111. Pro quibus orandum sit. 528
Art. 11111111. Pro quibus Deo agende sint gratiæ. 529
Ad gratiarum actionem pertinet prima pars Angelicæ Salutationis. *ib.*
Angelicæ Salutationis explicatio. 530
Art. 11. Quæ ratione fit orandum, sive quæ conditiones Orationis. 531
Orandum in spiritu, & veritate. *ib.*
Humilitas Orationis. *ib.*
Attentio in Oratione necessaria. *ib.*
Perseverantia in Oratione. 532
Locus Orationis. Reverentia Templis debita. *ib.*
Extra Sacrarium orare debent Laici, præsertim vero mulieres. *ib.*
Honesto semper, ac modesto corporis situ orandum. *ib.*
Capit. 11. De Oratione Dominicæ. *ib.*
Art. 1. De excellentia Orationis Dominicæ. *ib.*
Art. 11. Quot Petitiones Orationis Dominicæ complectatur. 535
Art. 111. Orationis Dominicæ Proterium explicatur: *Pater noster qui es in caelis.* 536
Art. 1111. Orationis Dominicæ Petitio altera explicatur: *Sanctificetur Nomen tuum.* 538
Art. 11111. Orationis Dominicæ Petitio altera explicatur: *Adveniat regnum tuum.* *ib.*
Art. 111111. Orationis Dominicæ Petitio tertia explicatur: *fiat voluntas tua sicut in caelo, & in terra.* 541
Art. 1111111. Orationis Dominicæ Petitio quarta explicatur: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* 543
Art. 11111111. Orationis Dominicæ Petitio quinta explicatur: *Et dimtne nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* 545
Art. 111111111. Orationis Dominicæ Petitio sexta explicatur: *Et ne nos inducas in tentationem.* 550
Art. 1111111111. Orationis Dominicæ Petitio septima explicatur: *Sed libera nos a malo.* 554
Art. 11111111111. Explicatur ultima vox Orationis Dominicæ: *Amen.* 555

INDEX EPISTOLARUM.

Epistola 57. Catholicorum cum Hæreticis illicita sunt Matrimonia, etiam in iis regionibus, in quibus Catholicis cum Hæreticis permixti sunt; nec possunt a Catholicis absque gravi peccato contrahi, nisi dispensationem a Summo Pontifice obtinuerint iusti de causis, omneque subversionis abest periculum, & Catholica liberorum institutioni providetur. 557
Epistola 58. Matrimonium contrahere cum conditione, ut celebret, vel contractum dissimulare, viro, & mulieri non licet. *ib.*

- Epistola 59.* Reus est voti, & dispensatione Pontificia indiget ad contrahendum Matrimonium, qui cum vovisset Religiosi Ordinis ingressum, habitum quidem suscepit, sed post triduum ex mera incontinentis animi levitate sponte ad seculum rediit. 557
- Epistola 60.* Conjugata mulieri, cui acerba cum viro suo dissensio est, concedi non expedit, ut sacrum Virginitatis Monasterium ingrediatur, ibique Pensionaria vivat. 558.
- Epistola 61.* De Probabilitate. ib.
- Epistola 62.* De Pertinacia, & Probabilitate. 559.
- Epistola 63.* De probabili opinionum delectu. ib.
- Epistola 64.* Beneficia Curam animarum annexam habentia ambire, ac pro se postulare non licet. 560
- Epistola 65.* Non licet in mutuo recipere aliquid ultra fortem, ratione solius periculi, quod mutuo intrinsecum sit, ab eoque indivisum. De sensu capitis Naviganti, & de Fenore nautico. 561
- Epistola 66.* Aliquid exigere ultra fortem, ratione trium contractuum cum eadem persona simul, vel successive initorum, usura est. 562
- Epistola 67.* Fornicatio simplex naturae lege prohibita. 563
- Epistola 68.* Adversus Emulorum susurationes. ib.
- Epistola 69.* Qui dubitat, utrum res, quae praecipitur, licita sit, non tenetur obedire manente dubio, sed tenetur illud deponere, iudiciumque suum Superioris iudicio summittere. 564
- Epistola 70.* In dubio utrum qui praecipit sit legitimus Superior, illi parere debet Regularis, si faveat praecipienti communitatis, aut maioris, sive sanioris partis Regularium opinio. ib.
- Epistola 71.* Multarum publicarum, sive juris super damnis datis Conductores, convenire non possunt, & pacisci, absque lethali peccato, cum pecudum, jumentorumque possessoribus, ut certe semel soluta pecunia, deinceps ob quavis illata damna a poena sint immunes: illisque Sacramentalis Absolutio deneganda est, nisi hujusmodi contractui, passioni, & lucro renuntient, ac pro damno dato satisfaciunt. ib.
- Epistola 72.* Solutio quorundam Casuum circa Usuras. 565
- Epistola 73.* Ingenua puella, quae vim passa a juvene subintroducto, non clamavit, nec totis viribus resistit, stupri rea censenda. ib.
- Epistola 74.* Non licet iudici Reum inebriare, ut ab eo confessionem criminis eliciat. 566
- Epistola 75.* Sola Caritate corda nostra ab amore creaturarum abstrahantur, & ad Deum erigantur. 567
- Epistola 76.* Cum invocantur Sancti, spes, & fiducia in solo Deo collocanda est. Quo sensu Beata Virgo Maria spes nostra salvetur. ib.
- Epistola 77.* Divini amoris actus quam frequentissimos possumus, exercere debemus. ib.
- Epistola 78.* Gravior peccant, qui cum peccati lethali affectu Missam audiunt Dominicis, festisque diebus. 568
- Epistola 79.* Solutio casuum quorundam circa Juramentum & perjurium, ac restrictiones mentales. 569
- Epistola 80.* Parentes, qui secundo nuptiarum fortem filiorum ex secundo thoro susceptorum meliorem facere cura conscientia non possunt, quam genitorum ex priore Matrimonio. 570
- Epistola 81.* Mendacio suum, vel alterius vitam servare, ac tueri Christiano non licet. ibid.
- Epistola 82.* Temerarii juramenti rei sunt, qui passim, & sine causa per fidem suam jurant. 571
- Epistola 83.* Qui juravit aliquid iratus, quo Deus possit offendi, juramentum servare non tenetur. ib.
- Epistola 84.* Lethalis peccati reus est Christianus, qui de fide sua a potestate publica interrogatus tacet. ib.
- Epistola 85.* Legibus Principum de solvendis tributis, & vectigalibus, subditi parere tenentur propter conscientiam. ibid.
- Epistola 86.* Consuetudines inutiles, & superfluae, immo etiam pravae, & vitiosae, quo modo sint abolendae. 572
- Epistola 87.* An bonorum temporalium invasorem, & raptorem occidere liceat. ib.
- Epistola 88.* Refellitur Casuistarum quorundam recentiorum error, Deum verbis aequivocis uti posse, & aliquando usum esse asserentium. ib.
- Epistola 89.* Regulares Professos ab Ordine ejectionis, peremptorio etiam iudicio, Superiores eorum quotannis requirere, & revocare tenentur ad Ordinem, redeuntisque suscipere, modo spes aliqua emendationis in eis assilgeat. 573
- Epistola 90.* Episcopus non potest jubere, ut Novicia quae in Monasterio illius jurisdictioni subditi secretis suffragiis a majori parte Capituli rejecta est, ad Professionem admittatur. ibid.
- Epistola 91.* Qui Professionem expressam emisit, quae reversa nulla fuit, quavis ipse legitimam crederet, & exinde habitum Religiosum per annum integrum gesta-

- vit, acibusque Professorum propriis se ingestit; tacite Professionis vinculo coram Deo costrictus est. 574
- Epistola 92.* Utrum Regularis ad austeriorem Ordinem rogatus, licet non impetravit Superioris sui licentia, transire possit. ib.
- Epistola 93.* Utrum liceat Monialibus ad austeriorem Ordinem transire, & qua ratione. 575
- Epistola 94.* Novitius, qui probationis anno integre expleto in paternis aedibus cum Superiorum licentia se constatit ibique per annum moratus est, donec ex morbo difficili, & diuturno convalesceret, ad professionem admittendus est absque probationis protogatione. 576
- Epistola 95.* An, & quatenus liceat transitus ab austeriori Ordine ad mitiorem. ib.
- Epistola 96.* Utrum Religiosi viventes in Monasteriis, in quibus relaxata est Observantia Regularis, transire teneantur ad alios Conventus strictioris Observantiae, aut observantias regulares abstinentiae, ac juniorum seorsum implere. ibid.
- Epistola 97.* Superior Regularium Subditis suis utriuslibet sexus permittere non potest, ut peculium habeant. 577
- Epistola 98.* De largitione manerum Regularibus utriusque sexus veitis. 579
- Epistola 99.* Monialibus, quae Reformationem salutaris suscipere nolant, praesertim quoad Votum paupertatis, communemque vitam, & clausuram, Superiores prohibere possunt, ne recipiant Novitias, donec Monasterium ad regularem observantiam reducant fuerit. 580
- Epistola 100.* Summa octo millium librarum a Novitio donata Conventui mense probationis decimo, restituenda est ejus haeredibus, si ante Professionem obierit. ibid.
- Epistola 101.* Summa pecuniae Monasterio a Laurentio donata ante susceptionem habitus Religiosi, repeti ab ejus haeredibus non potest. ib.
- Epistola 102.* Christianis inter Paganos degentibus nullo praetextu licet eorum Sacrificiis, aut aliis ritibus superstitiosis ministrare, vel interesse, etiam sic, & averfa ab illis intentione. 581
- Epistola 103.* Virga divinatoria uti lethale peccatum est, & divinationis per virgas professoribus Absolutio est deneganda, nisi arti superstitiosae renuntiaverint, & penitentiam egerint. ib.
- Epistola 104.* Praecepto de Missa audienda satisfacit, qui Horas canonicas, quarum ad recitationem tenetur, Sacri tempore persolvit, non vero, qui peccata Sacerdoti confitentur. 582
- Epistola 105.* Utrum mulier, quae pro marito, vel alio sibi desistit, solvere tenetur. An res suas abscondere, vel solum vertere tuta conscientia possit. 583
- Epistola 106.* An filius-familias, vel ejus pater aut haeres, aut fidejussor, pecuniam mutuo ab ipso acceptam, dum esset sub paterna potestate, restituere teneantur. ibidem.
- Epistola 107.* Explicatur, qua ratione bonae, aut male fidei possessor ad restitutionem fructuum tenetur. ib.
- Epistola 108.* De restitutione raptorum. Utrum sufficiat eis ad absolutionem, & veniam impetrandam, tantum reddere, quantum rapuerint. 585
- Epistola 109.* Nullum est sine duplicitate cordis mendacium. ibid.

INDEX MONUMENTORUM.

13. Decretum Alexandri VII. Pontificis maximi, quo Propositiones 28. contra sanam Moralem, & Ecclesiasticam Disciplinam vulgatae damnantur, die 14. Septembris 1665. 586
14. Alexandri VII. Summi Pontificis Decretum alterum, quo Propositiones 17. in materia morum damnantur, die 18. Martii 1666. ibid.
15. Decretum Innocentii XI. Pont. Max. quo Morales corruptae Propositiones 65. damnantur, secunda Martii 1679. 587.
16. Constitutio Innocentii XI. Pont. Max. contra errores Michaelis de Molinos, Spem Christianam, Dominicam Orationem, curam omnem salutis, omnium studii, & exercitationes virtutum evergentes, horrendaque morum propudia sub nova Spiritualitatis seu viae internae, & Orationis Quietis obreant invehentes. 589
17. Decretum Alexandri VIII. quo errores duo capitales damnantur. Primus contra Mandatum de Deo diligendo: Alter de peccati Philosophici commento. 591
18. Constitutio Innocentii XII. Pont. Max. damnans librum

brum inscriptum; *Explicatio des Maximes des Saints sur la vie interieure*, & 23. Propositiones ex eo excerptae, damnatae ab Ecclesia Catholica Quietistarum erroribus affines. 592

19. Mandatum Illustriss. ac Reverendiss. DD. Francisci de Salignac Felon, Archiep. Ducis Cameracensis, Constitutioni praedictae famulato animo adherentis, Librumque suum, ac Propositiones ex eo excerptas damnantis. 593

20. Epistola Pastoralis Illustriss. ac Reverendiss. DD. Archiepiscopi Rothomagensis, & Normanniae Primatis, Jac.

Nic. Colbert, occasione Libelli in ejus Diocesi diffeminati, cui titulus: *Difficultez proposées &c.* ibid.

21. Censura, & Declaratio Conventus generalis Cleri Gallicani, congregati in Palatio Regio San-Germano, anno MDCC. in materia Fidei, & morum. 598

22. *Epistola Encyclica* Conventus generalis Cleri Gallicani, circa Censuram praedictam. 606

23. *Mandatum* Eminentissimi DD. Cardinalis de Noailles, Archiepiscopi Parisiensis de eadem Censura Parisiis, & in tota Diocesi promulganda. 607

F I N I S.